

Advokatrådet

ADVOKAT
SAMFUNDET

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse
Slotsholmsgade 10 - 12

1216 København K

spok@sum.dk og ani@sum.dk

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98
FAX 33 36 97 50

DATO: 28-02-2012
SAGSNR.: 2012 - 411
ID NR.: 163765

Høring - over udkast til forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning mv., børneloven og lov om adoption

Ved e-mail af 01-02-2012 har Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte udkast.

Advokatrådet har følgende bemærkninger:

Ad § 2, nr. 2

I bemærkningerne til udkastet til § 28, stk. 2, fremgår, at henvisningen til § 27, stk. 1, ikke medfører, at en medmor i et lesbisk par vil kunne anvende bestemmelserne til direkte at blive registreret som medmor.

Det bemærkes i den forbindelse, at der ikke i udkastet til § 28, stk. 2, ses at være nogen henvisning til lovens § 27, stk. 1. De nævnte bemærkninger synes umiddelbart at vedrøre udkastet til § 28, stk. 3.

Ad § 4

Det fremgår af ændringslovens § 4, at loven træder i kraft den 1. juli 2012, og at §§ 2 og 3, nr. 2, finder anvendelse på "børn, der er blevet til ved kunstig befrugtning, der er gennemført efter lovens ikrafttræden".

Af bemærkningerne til bestemmelsen fremgår, at for "børn, der er fødes før dette tidspunkt, finder de hidtil gældende regler således anvendelse". Det synes umiddelbart uhensigtsmæssigt, at selve overgangsbestemmelsen bruger tidspunktet

for gennemførelse af den kunstige befrugtning som skæringstidspunkt i relation til ikrafttræden, mens bemærkningerne også inddrager tidspunktet for barnets fødsel.

Med venlig hilsen

Torben Jensen

Tina Petersen

Fra: Mia Plougmann Mønsted [MPM@ams.dk]
Sendt: 16. februar 2012 14:49
Til: DEP Sygehuspolitik Kontorpostkasse
Cc: Anna Skat Nielsen
Emne: Svar på høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning

Til Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse

Arbejdsmarkedsstyrelsen har ingen bemærkninger til lovforslaget.

Med venlig hilsen

*Mia Plougmann Mønsted
Arbejdsmarkedsstyrelsen
9. kt.: Juridisk
Koordination*

Børnerådet

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelsen
Slotsholmsgade 10-12
DK-1216 København K

24. februar 2012

Vedr. lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption

Børnerådet er delt i sin holdning til spørgsmålet om anonyme donationer af æg til kunstig befrugtning. Fire ud af syv af rådets medlemmer er positive overfor, at de kommende forældre har mulighed for at vælge imellem anonym og ikke-anonym donor, men fremhæver, at valget skal træffes efter grundig vejledning i barnets perspektiv. Herefter bør valget imellem anonym og ikke-anonym donation være op til forældrene.

Rådets øvrige medlemmer mener, at børn skal have mulighed for at kende til deres ophav, således at alle donorbørn altid har mulighed for at få kendskab til deres donor, når de når en vis alder. Tidligere er foreslået, at barnet, ved det det fyldte 15. år, selv har mulighed for at få oplyst sin donor, såfremt barnet ønskede det.

Denne del af rådet havde gerne set, at alle sæd- og æg donationer foretages med en ikke-anonym donor, idet forskning peger på, at børn ofte gerne vil kende til deres biologiske ophav og at det for nogle børn og unge opleves som en stor belastning at måtte undvære den viden.

Der henvises i den forbindelse til Børnerådets høringssvar fra 2004, hvori det fremhæves, at Danmark med sin ratificering af Børnekonventionen, har forpligtet sig på at "staten skal sikre barnets ret til at kende og blive passet af sine forældre" (artikel 7), og "at staten skal respektere barnets ret til at bevare sin identitet, herunder bl.a. navn og familieforhold" (artikel 8). Ifølge Børnekonventionen må staten altså ikke lægge unødige hindringer i vejen for barnets muligheder for at få oplysning om sit genetiske ophav. Denne tolkning af konventionen er i tråd med FN's Børnekomité, som i sine afsluttende bemærkninger til Danmarks (og Norges) første periodiske rapport fra 1996 bemærker, at sæddonorers anonymitet muligvis er i strid med artikel 7 i Børnekonventionen.

Børnerådet

Og der henvises ligeledes til rådets høringssvar af 28. februar 2011

<http://brd.dk/nyt+fra+b%C3%B8rner%C3%A5det/h%C3%B8ringssvar/h%C3%B8ringssvar+2011/h%C3%B8ringssvar+2011+-+februar+05>

Lovpligtig vejledning ud fra barnets perspektiv

Børnerådet har tidligere peget på behovet for, at forældre tilbydes oplysning om og vejledning til, hvordan de kan fortælle deres barn, at det er blevet til med hjælp fra en sæd- eller ægdonor, uanset om barnet er kommet til ved hjælp af en anonym eller ikke-anonym donation. Denne oplysning bør barnet have senest, når det er 12 år gammelt jf. Børnerådets høringssvar fra 2004. De steder, hvor vejledning nævnes, er dette i forhold til forældrenes retsstilling. Rådet anbefaler derfor igen, at det ekspliciteres, at vejledning til de kommende forældre også omfatter barnets perspektiv, så forældrene bliver bevidste om vigtigheden af, at barnet oplyses om dets ophav, da vejledningen er af stor betydning for barnet. Børnerådet efterlyser derfor lovpligtig vejledning af forældrene om barnets perspektiv. Se evt. høringssvar af 28. februar 2011.

Sundhedspersoner

Børnerådet er bekymret over, at det ikke præciseres, hvilke sundhedspersoner der må udføre behandling imod barnløshed. En sundhedsperson er, som det nævnes, defineret efter Sundhedslovens § 6 og som sådan autoriseret til at udføre sundhedsfaglige opgaver – der efter denne definition kan omfatte alt fra jordemoder/sygeplejerske til fx fodterapeut eller bandagist. Det har sandsynligvis ikke betydning for at udføre den kunstige befrugtning, der er en ret simpel opgave – men det har stor betydning i forhold til vejledningsopgaven. Børnerådet ser derfor gerne, at loven afgrænser, hvilke sundhedspersoner, der kan udføre behandlinger mod barnløshed og på hvilke vilkår.

Børnerådet er positiv overfor, at loven åbner op for, at muligheden for at vælge anonym / ikke anonym donor ikke længere afhænger af, hvilken fagperson, der udfører behandlingen.

Med venlig hilsen

Lisbeth Zornig Andersen
Formand for Børnerådet

Søren Gade Hansen
Chefkonsulent, Børnerådets sekretariat

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Aarhus, den 27. februar 2012

Bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning m.v.

Forslaget om indførelse af både anonym og ikke-anonym donation, hvor recipienten har valgmuligheden, hilses velkommen. Det er en salomonisk løsning på et emne som er blevet debatteret mange gange gennem tiderne, men hvor det har vist sig, at man sagtens kan have både anonym og ikke-anonym donation. Vi skal fremover blot sikre os, at der sker grundig information og oplysning til recipienten vedrørende de konsekvenser et valg af anonym eller ikke-anonym donor måtte have.

Der er mange andre gode elementer i forslaget, men der forekommer desværre også en del fejl og mangler – især fordi lovforslaget omfatter helt nye grupper af personer og virksomheder - som det ikke er muligt på denne korte høringsfrist at kommentere fyldestgørende. Af de væsentligste fejl og mangler kan nævnes følgende:

1. Forslag til ændring af børneloven

Ad § 28 Stk. 2 – 4:

Det fremgår ikke hvad forskellen på stk. 1 og stk. 2, a er. I begge tilfælde anføres ”doneres med henblik på en sundhedspersons anvendelse”. I det ene tilfælde kan donor ikke dømmes, men i det andet tilfælde kan han dømmes. Reglerne modsiger hinanden.

Stk. 2: Der bør være et ”både” efter ” ... hans ægtefælle eller partner, hvis både ...”. Eller et ”og” i slutningen af sætningen af stk. a og stk. b.

Det er helt afgørende at der ikke hersker tvivl om donors retssikkerhed og at han ikke under nogen omstændigheder kan idømmes faderskabet, medmindre der er tale om en såkaldt ”kendt” donor, altså en person som recipienten kender og selv har medbragt.

Det er ikke klart om man i stk. 4 taler om en anden slags donor end i stk. 2. I givet fald skal det specificeres hvad forskellen er eller også bør stk. 2 slettes.

Stk. 2 c: Hvem er "denne"? Da der er tale om 2 eller 3 slags donorer, er det nødvendigt at henvisningerne specificeres.

Der tales i gennemgangen og § 28 kun om sæddonorer og "dømmes som far". Det nævnes ikke med et ord om ægdonorers retsstilling. Reglen bør ændres til at omfatte såvel æg- som sæddonor overalt.

I gennemgangen af reglerne sondres der mellem om sæden er doneret "til en videre ubestemt kreds af kvinder" eller "sket til en bestemt kvinde". Da der i dag findes et udvalg af anonyme og ikke-anonyme eksklusivdonorer dvs. donorer som kun vil blive anvendt til én recipient, men hvor det ikke er noget donor afgør, bør denne betragtning fjernes. Donor bør, uanset anvendelsen, altid være sikret mod moderskab/faderskab, undtagen hvis donationen ikke er sket jf. § 28, stk. 1.

Behovet for omfattende information og samtykke i forbindelse med valget mellem anonym og ikke-anonym donor ses desværre ikke beskrevet, udover hvad der er nævnt i §§ 27 og 28. Herunder er det især vigtigt at informere om konsekvenserne ved valg af ikke-anonym donor, idet man i fremtiden kan risikere eksponering af overordentlig mange mennesker og hvad det evt. måtte indebære. Det vil sige alle donorens familiemedlemmer og andre donorbørn og alle deres familiemedlemmer. Måske flere hundrede mennesker? En "Pandoras æske", som aldrig kan lukkes igen. Omvendt har valget af anonym donor en sikring af privatlivets fred, men med den konsekvens, at barnet aldrig kan finde sin biologiske mor eller far.

2. Faderskabssager i udlandet

Har donorerne den fornødne beskyttelse mod moderskab og faderskab hvis sagen anlægges udenfor Danmark og donor derfor ikke nyder beskyttelse jf. børneloven § 28, stk. 1?

Langt over 50% af recipienterne som modtager behandling med donorsæd i Danmark er udlændinge og da langt hovedparten af den hos Cryos donerede sæd eksporteres, skal vi regne med at ca. 90% af sæd doneret jf. §28 stk. 1 eksporteres - direkte eller indirekte.

Retsplejelovens § 456 b finder anvendelse på spørgsmål om statsforvaltningernes internationale kompetence jf. faderskabsbekendtgørelsen § 23 (BEK nr. 240 af 16. marts 2011 om statsforvaltningernes behandling af faderskabssager), men der er ingen internationale aftaler som regulerer området.

I Vejledning om statsforvaltningernes behandling af faderskabssager af 01/10 2007 stk. 6.4. om anerkendelse af faderskab i udlandet fremgår det heller ikke klart, om donor kan regne med beskyttelse.

Det bør derfor fremgå af børneloven at donor, jf. § 28, stk. 1, ikke kan idømmes moder- eller faderskab uanset om sagen anlægges i eller udenfor Danmark.

3. Forslag til bekendtgørelse 923 af 4. september 2006

Ad § 5 a

Det vil ikke være muligt at kontrollere om donor er nært beslægtet med recipienten, når donerede æg/sæd stammer fra et andet vævscenter end der hvor behandlingen finder sted.

Derfor bør reglen kun gælde for såkaldte kendte doner og ikke for anonyme og ikke-anonyme donorer.

Ad § 12

a. Denne paragraf er diskriminerende, idet der ikke er forbud mod salg af sæd. Der ses ingen grund til at have særregler for æg. Derfor bør den ophæves.

b. Paragraffen vil blive umuligt at håndhæve, for hvis eksportforbuddet jf. § 16 ophæves, vil det ikke være muligt at påvirke hvad der sker med æggene udenfor dansk jurisdiktion. Derfor bør denne regel ophæves.

c. "Salg" er et handelsbegreb der normalt defineres som "udveksling af varer eller tjenesteydelser, mod et pengebeløb eller tilsvarende værdi". Det vil sige "overgang af ejendomsretten, normalt mod en modydelse". Er formålet derfor at undgå overgang af ejendomsretten, eller modydelsen, og er det evt. kun hvis modydelsen er penge?

Overgang af ejendomsretten sker f.eks. ved donation, så her vil første gang ske salg – uanset om betalingen er lille eller nul. Hvis formålet er at undgå modydelse i form af penge, bør det anføres. Men reglen kan let omgås. F.eks. hvis der sker en anden modydelse. F.eks. inddækning af omkostningerne forbundet med tilvejebringelse af ægget eller lignende.

Da dette ikke kan kontrolleres eller styres, bør denne regel ophæves.

SKAT har den 3. maj 2011 – J. nr. 13130809, Sagid: 93807309 bestemt, at sæd er en "vare" i momsmæssig forstand. Det antages derfor parallelt at æg også er en "vare". I hvert fald vil det næppe være muligt at opstille modargumenter for en forskelsbehandling. Derfor bør denne regel ophæves.

Ad § 15, stk. 1

a. Denne paragraf er diskriminerende, idet der ikke er tilsvarende krav om destruktion af sæd og fordi der ikke ses grund til at behandle æg og sæd forskelligt – i hvert fald ikke

efter udtagningen har fundet sted.
Derfor bør denne regel ophæves.

b. Paragraffen vil blive umuligt at håndhæve, for hvis eksportforbuddet jf. § 16 ophæves, vil det ikke være muligt at påvirke hvad der sker med æggene udenfor dansk jurisdiktion. Derfor bør denne regel ophæves.

Ad § 15, stk. 2

Der er ingen grund til at håndtere æg anderledes end sæd i tilfælde af død. Hvis personerne dør, bør sæd, æg og embryoner som udgangspunkt destrueres, medmindre der foreligger testamentariske bestemmelser. For æg kan det f.eks. være, hvis kvinden har opbevaret æg som modydelse i et donorprogram, og derfor opfylder kravene til donation. Her kan det være yderst relevant at æggene testamenteres til donation. Det kan også være at æggene kan finde anvendelse hos en anden kvinde som såkaldt kendt donor, hvor en anden kvinde føder barnet, og endelig kan der være tale om surrogatmoder, som kan blive relevant hvis æggene eksporteres til visse lande. Hvis eksportforbuddet fjernes, kan denne regel derfor ikke opretholdes.
Derfor bør den ophæves.

4. Er selskaber omfattet?

Det anføres i bemærkninger til lovforslaget § 1, stk. 2 om begrebet vævscenter afgrænses i medfør af § 3, nr. 3, lov nr. 273 af 1. april 2006, og det konkluderes, at sædbanker således er omfattet af definitionen. Det er imidlertid tvivlsomt, for så vidt angår vævscentre hvor det er juridiske selskaber og hvor aktiviteterne udføres af andre end sundhedspersoner. Det fremgår også af præmisserne i Østre Landsrets sag nr. B0845009, at det netop er afgørende hvilken person der udfører handlingen i vævscentret. Vævscentre vil derfor næppe kunne omfattes af loven.

5. Begrebet "Kendt"

Der henvises til mit høringssvar af 23. februar 2011 pkt. 2. Begrebet "kendt" kan forveksles med ikke-anonym, hvorfor det overalt burde være "privat" donor.

6. 7. Fertilitetstourisme

Der henvises til mit høringssvar af 23. februar 2011 pkt. 4 jf. vejledningen stk. 7.1.6. Tiden er helt løbet fra denne gammeldags måde at udvælge donorer. Hvis dette punkt fastholdes

og efterspørgselen således ikke kan finde vej til jordemødre og andre sundhedspersoner, vil der omgående opstå alternative markeder med ureguleret import af donorsæd og fertilitetstourisme til andre lande end Danmark.

Det er afgørende vigtigt at reglerne ikke bliver for stramme i Danmark. Hvis den mulighed der hidtil har eksisteret i kraft af jordemødre mv. som tilbyder behandling for noget som ellers er forbudt, vil det omgående medføre fertilitetstourisme, og her har Danmark ellers hidtil været yderst pragmatisk i forståelsen af dette problem. Vi skal huske på at Danmark er en del af et åbent marked hvor personer, varer og ydelser uden hindring kan krydse grænser, og det vil de gøre, hvis noget der ellers ellers kan fås på anden vis fra f.eks. EU, bliver forbudt i Danmark. Se f.eks. Guido Pennings, Human Reproduction, Volume 19, Issue 12, Pp. 2689-2694. Legal harmonization and reproductive tourism in Europe. Derfor anbefales overalt i reglerne en liberalisering snarere end en stramning. I hvert fald i de tilfælde hvor man let kan få ydelsen udenfor Danmark.

8. Sideregler

Da den aktuelle lovændring vil medføre at alle relevante regler i forbindelse med kunstig befrugtning også skal gælde for andre sundhedspersoner end læger samt evt. vævscentre, har det ikke været muligt at vurdere virkningen af alle de gældende regler i denne korte høringsfase. Det vil formodentlig mindst være følgende regler:

Bekendtgørelse nr. 1522 af 16/12/2004.

Vejledning nr. 55 af 03/07/2006 om kvalitet og sikkerhed ved donation, udtagning og testning (humane væv og celler).

Sundhedsstyrelsens Vejledning, december 2006.

Bekendtgørelse nr. 1724 af 21/12/2006 om kunstig befrugtning.

Det er derfor vigtigt at sikre at de involverede parter får tilstrækkelig tid til at kommentere på disse reglers indgriben. Da imidlertid kun få heraf fremgår af høringslisten, og da de næppe er organiseret (f.eks. jordemoderklinikker og andre klinikker, samt andre vævscentre), vil det være svært at sikre.

9. Regelrod

Området er reguleret af en lang række direktiver, love, cirkulærer, bekendtgørelse og vejledninger. Reglerne gentages i flere af disse tekster – ofte med forskelle i indhold. Selv for Cryos, som er en af de vigtigste spillere i branchen, er det meget svært at overskue og gennemskue reglerne. Det er vores opfattelse, at lægerne i stor udstrækning ikke forstår eller kender reglerne. Et eksempel er anført ovenfor jf. vejledningen stk. 7.1.6. som ingen læger følger.

Bekendtgørelser mv. ændres også ofte uden at det informeres til branchen fra myndighederne. Nedenfor er en oversigt over de regler som vi mener, er gældende. På trods af gentagne henvendelser til myndighederne har det aldrig været muligt at få en samlet oversigt.

Der er behov for en sanering af reglerne. Dette lovforslag er slet ikke dækkende i den forbindelse.

Cirkulæreskrivelse nr. 17277 af 22/09/1997 vedrørende ny lov om kunstig befrugtning og nye krav for adgang til behandling.

Persondataloven nr. 429 af 31/05/2000

Børnelov nr. 460 af 07/06/2001.

EU-Vævsdirektivet 2004/23/EF af 31/03/2004.

Bekendtgørelse nr. 1522 af 16/12/2004.

EU-Vævsdirektivet 2006/17/EF af 08/02/2006.

EU-Vævsdirektivet 2006/86/EF af 24/10/2006.

Vævsloven nr. 273 af 01/04/2006.

Bekendtgørelse nr. 753 af 03/07/2006 om kvalitet og sikkerhed ved donation, udtagning og testning (humane væv og celler).

Vejledning nr. 55 af 03/07/2006 om kvalitet og sikkerhed ved donation, udtagning og testning (humane væv og celler).

Bekendtgørelse nr. 923 af 04/09/2006 af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v.

Bekendtgørelse nr. 1724 af 21/12/2006 om kunstig befrugtning.

Sundhedsstyrelsens Vejledning, december 2006.

Bekendtgørelse nr. 984 af 02/08/2007 om Bekendtgørelse om kvalitet og sikkerhed ved testning, forarbejdning, konservering, opbevaring, distribution, import og eksport af humane væv og celler.

Bekendtgørelse nr. 1427 af 14/12/2010 om tilladelse til, kontrol med samt indberetning af alvorlige bivirkninger og alvorlige uønskede hændelser ved håndtering af humane væv og celler

10. Tidsfaktoren

Da sæd og æg kan være nedfrosset før den nye lov træder i kraft, vil der i mange år frem eksistere beholdninger som ikke opfylder de nye regler. Desuden er der bindende aftaler og forpligtelser for såvel donorer, deponenter, recipienter, vævscentre, sundhedspersoner, mv. som ikke lovligt vil kunne opfyldes efter de nye regler.

Den nye lov bør derfor kun gælde for forpligtelser indgået efter lovens ikrafttrædelse, eller materiale nedfrosset efter lovens ikrafttrædelse, i den udstrækning der er tale om en skærpelse af loven. Det er det f.eks. i alle tilfælde hvor sundhedspersoner, som ikke er

læger, og eventuelt vævscentre bliver omfattet.

Da der er tale om meget omfattende ændringer for disse sundhedspersoner og evt. vævscentre, bør der være en lang overgangstid (mindst 6 måneder) fra vedtagelse af loven til ikrafttrædelse, så der bliver tid til at ændre alle procedurer.

Desuden bør det fremgå at loven kun gælder forpligtelser som er indgået efter lovens ikrafttrædelse og at loven kun gælder nedfrosset materiale, som er nedfrosset efter ikrafttrædelsestidspunktet. Eventuelt kan det anføres at forpligtelser indgået før og materiale nedfrosset før lovens ikrafttrædelse, ikke er omfattet i den udstrækning reglerne indebærer en skærpelse.

Med venlig hilsen

Ole Schou, HD
Direktør

Danmarks Apotekerforening

Kanonbådsvej 10 · Postboks 2181 · 1017 København K
Telefon 33 76 76 00 · Fax 33 76 76 99
apotekerforeningen@apotekerforeningen.dk · www.apotekerforeningen.dk

apotek

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

09-02-2012
MKA/MKA/4201/00001

Svar på høring over forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning m.v.

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse har ved brev af 31. januar 2012 sendt udkast til forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption (Udvidelse af lov om kunstig befrugtnings anvendelsesområde, mulighed for anonym og ikke-anonym æg- og sæddonation i forbindelse med behandling med kunstig befrugtning, fastslåelse af faderskab i forbindelse med kunstig befrugtning og adoption af registreret partners barn samt fremmøde i adoptionssager m.v.) i høring.

Danmarks Apotekerforening har ikke bemærkninger til udkastet.

Med venlig hilsen

Merete Køas

Tina Petersen

Fra: Martin Koch Pedersen [mkp@danskerhverv.dk]
Sendt: 24. februar 2012 15:49
Til: DEP Sygehuspolitik Kontorpostkasse
Cc: Anna Skat Nielsen; Jeanette Rohd Gernsøe
Emne: Høring: Forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption
Vedhæftede filer: Høringsbrev KB.pdf; LOVFORSLAG HØRING.pdf; Høringsliste kunstig befrugtning.pdf; fesdaPacket.xml

Til Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse

Dansk Erhverv kvitterer hermed for modtagelse af forslag til ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption.

Dansk Erhverv har ingen kommentarer til fremsendte høring.

Med venlig hilsen

Martin Koch Pedersen
Sundhedspolitisk chef

MOBIL: +45 2512 9666
DIREKTE: +45 3374 6695
MKP@DANSKERHVERV.DK

DANSK ERHVERV

Dansk Erhverv er erhvervsorganisation og arbejdsgiverforening for fremtidens erhverv. Vi repræsenterer 17.000 virksomheder og 100 brancheorganisationer inden for handel, rådgivning, oplevelse, transport og service.

DANSK ERHVERV
BØRSEN
DK-1217 KØBENHAVN K
WWW.DANSKERHVERV.DK

T. +45 3374 6000
F. +45 3374 6080
-
INFO@DANSKERHVERV.DK

Fra: Anna Skat Nielsen [mailto:ani@sum.dk]

Sendt: 31. januar 2012 15:15

Til: 'regioner@regioner.dk'; 'kl@kl.dk'; 'evm@evm.dk'; 'fm@fm.dk'; 'km@km.dk'; 'ism@ism.dk'; 'hak@penst.dk'; 'jm@jm.dk'; 'hovedstaden@statsforvaltning.dk'; 'midtjylland@statsforvaltning.dk'; 'nordjylland@statsforvaltning.dk'; 'sjaelland@statsforvaltning.dk'; 'syddanmark@statsforvaltning.dk'; 'stm@stm.dk'; OIM Økonomi- og Indenrigsministeriet postkasse; 'kobenhavn@domstol.dk'; 'esbjerg@domstol.dk'; 'glostrup@domstol.dk'; 'helsingor@domstol.dk'; 'herning@domstol.dk'; 'hillerod@domstol.dk'; 'hjørring@domstol.dk'; 'holbaek@domstol.dk'; 'holstebro@domstol.dk'; 'horsens@domstol.dk'; 'kolding@domstol.dk'; 'lyngby@domstol.dk'; 'nykobing@domstol.dk'; 'naestved@domstol.dk'; 'odense@domstol.dk'; 'randers@domstol.dk'; 'roskilde@domstol.dk'; 'svendborg@domstol.dk'; 'sonderborg@domstol.dk'; 'viborg@domstol.dk'; 'aalborg@domstol.dk'; 'aarhus@domstol.dk'; 'bornholm@domstol.dk'; 'frederiksberg@domstol.dk'; 'an@adoptionsnaevnet.dk'; 'sekretaer@adoption.dk'; Line Raahauge Hvass; 'dt@datatilsynet.dk'; DNVK Kontorpostkasse Den Centrale Videnskabsetiske Komité; Etisk Råd Kontorpostkasse; 'info@tinganes.fo'; 'govsec@nanoq.gl'; 'center@humanrights.dk'; Lægemedelstyrelsen; 'pf@patientforsikringen.dk'; POB Patientombuddet Institutionspostkasse; 'riomfr@fo.stm.dk'; 'riomgr@gl.stm.dk'; 'info@rigsrevisionen.dk'; Sundhedsstyrelsen Institutionspostkasse; 'samfund@advokatsamfundet.dk'; 'kontakt@cfh.ku.dk'; 'mail@danskadvokater.dk'; 'mail@danskefamilieadvokater.dk'; 'apotekerforeningen@apotekerforeningen.dk'; hoeringssager@danskerhverv.dk; 'di@di.dk'; 'Post@dommerforening.dk'; 'hoeringer@dommerfm.dk'; 'post@domstolsstyrelsen.dk'; 'djoef@djoef.dk'; 'ams@ams.dk'; 'info@muskelsvindfonden.dk'; 'infoost@rcfm.dk'; 'info@bedrepsykiatri.dk'; 'brd@brd.dk'; 'bf@boernesagen.dk'; 'bv@bornsvilkar.dk'; 'csh@csh.dk'; 'dhf@dhf-net.dk';

DANSK FERTILITETSSKAB

"Høring over udkast til forslag til Lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption (Udvidelse af lov om kunstig befrugtnings anvendelsesområde, mulighed for anonym og ikke-anonym æg- og sæddonation i forbindelse med behandling med kunstig befrugtning og adoption af registreret partners barn samt fremmøde i adoptionssager m.v.)

Dansk Fertilitetsselskab (DFS) vil hermed takke for muligheden for at afgive et høringsvar i forbindelse med ændring af ovenfor omtalte lov.

Dansk Fertilitetsselskab konstaterer med glæde de meget vigtige ændringer af loven som fremgår af udkast til forslag om ændring af lov. Dansk Fertilitetsselskab kan, sammen med nedenstående kommentarer hermed fuldt tilslutte sig lovudkastet, som vi finder indeholder væsentlige justeringer af de gældende regler.

Ændring af loven anvendelsesområde fra lægeligt regi til sundhedspersoner

DFS anser dette for en meget vigtig ændring. Loven vil fremover gælde assisteret reproduktion uanset hvilken faggruppe den udøvende tilhører. Denne ændring er vigtig ikke mindst i henhold til EU's Vævs-direktiv, som blev implementeret i Danmark i 'Lov om krav til kvalitet og sikkerhed ved håndtering af humane væv og celler (Vævsloven), Nr. 273 af 01/04 2006 samt dennes ændring ved lov nr. 534 af 17/06 2008.

Regelsættet medfører bl.a., at der ved al håndtering af kønsceller med henblik på etablering af graviditet på anden måde end ved samleje mellem en kvinde og en mand kræves godkendelse fra Lægemiddelstyrelsen.

Dansk Fertilitetsselskab skal derfor foreslå, at man sletter punkt 2.1.2 i "*Bemærkninger til lovforslaget*", hvor der anføres, at "*Således vil ikke-sundhedspersoner, som foretager en simpel insemination fortsat ikke være omfattet af lovens anvendelsesområde*", da der efter vor opfattelse stadig er tale om håndtering af kønsceller, hvilket derfor er omfattet af reglerne i Vævsloven.

Sundhedsstyrelsens IVF register (SEI)

Det er med glæde, at vi erfarer, at der i loven indskræpes en præcisering af indrapportering af behandlingsdata til Sundhedsstyrelsens IVF register (SEI). Dog vil vi foreslå, at man præciserer deadline for indrapportering. Dansk Fertilitetsselskab finder det væsentligt, at der fastsættes en deadline for indrapportering af de enkelte behandlinger for dermed at skabe de nødvendige skæringsdatoer således at der åbnes mulighed for samlede og fyldestgørende dataopgørelser.

Af hensyn til mulighed for opfølgning vil vi desuden foreslå, at man indfører, at donornummer samt donationstype (anonym eller ikke-anonym) registreres i SEI.

DANSK FERTILITETSSKAB

Terminologi

Af hensyn til harmonisering med det øvrige Europa og resten af verden vil Dansk Fertilitetsselskab opfordre til, at man benytter denne lovrevision til en tiltrængt sproglig revidering. Vi foreslår, at udtrykket "kunstig befrugtning" i lovteksten erstattes af "assisteret reproduktion", hvilket er den terminologi, der anvendes i den øvrige del af verden, hvor man for længst har ændret betegnelsen fra "Artificial reproduction" til "Assisted reproduction" (ART).

Dansk Fertilitetsselskab finder, at en sådan ajourføring i terminologien dels vil medvirke til en mere korrekt opfattelse af lovens virkeområde og dels vil tjene til en minimering af den fejlinformation som ordet "kunstig" ofte foranlediger – ikke mindst hos patienterne.

Konklusion

Sammenfattende støtter Dansk Fertilitetsselskab de foreslåede ændringer af 'Lov om assisteret reproduktion', som vi betragter som yderst relevante og vil gøre loven nutidig med patienten i centrum.

20. februar 2012

På vegne af bestyrelsen for Dansk Fertilitetsselskab

Karin Erb
Formand

Tina Petersen

Fra: Mille Keller Holst [MIKH@DI.DK]
Sendt: 7. februar 2012 15:08
Til: DEP Sygehuspolitik Kontorpostkasse
Cc: Anna Skat Nielsen; Mille Keller Holst
Emne: FW: Høring: Forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption

Kære Anna Skat Nielsen

DI takker for muligheden for at afgive høringsvar. DI har ingen kommentarer til den fremsendte høring.

Med venlig hilsen

Mille Keller Holst
Sundhedspolitisk konsulent

(+45) 3377 3936
(+45) 2284 0559 (Mobile)
mikh@di.dk
di.dk

Organisation for erhvervslivet <<http://www.di.dk/>>

From: Meliha Fajkovic **On Behalf Of** DANSKINDUSTRI

Sent: 31. januar 2012 15:20

To: Sundhed

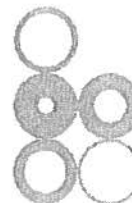
Subject: FW: Høring: Forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption

From: Anna Skat Nielsen [<mailto:ani@sum.dk>]

Sent: 31. januar 2012 15:15

To: 'regioner@regioner.dk'; 'kl@kl.dk'; 'evm@evm.dk'; 'fm@fm.dk'; 'km@km.dk'; 'ism@ism.dk'; 'hak@penst.dk'; 'jm@jm.dk'; 'hovedstaden@statsforvaltning.dk'; 'midtjylland@statsforvaltning.dk'; 'nordjylland@statsforvaltning.dk'; 'sjaelland@statsforvaltning.dk'; 'syddanmark@statsforvaltning.dk'; 'stm@stm.dk'; OIM Økonomi- og Indenrigsministeriet postkasse; 'kobenhavn@domstol.dk'; 'esbjerg@domstol.dk'; 'glostrup@domstol.dk'; 'helsingor@domstol.dk'; 'herning@domstol.dk'; 'hillerod@domstol.dk'; 'hjorring@domstol.dk'; 'holbaek@domstol.dk'; 'holstebro@domstol.dk'; 'horsens@domstol.dk'; 'kolding@domstol.dk'; 'lyngby@domstol.dk'; 'nykobing@domstol.dk'; 'naestved@domstol.dk'; 'odense@domstol.dk'; 'randers@domstol.dk'; 'roskilde@domstol.dk'; 'svendborg@domstol.dk'; 'sonderborg@domstol.dk'; 'viborg@domstol.dk'; 'aalborg@domstol.dk'; 'aarhus@domstol.dk'; 'bornholm@domstol.dk'; 'frederiksberg@domstol.dk'; 'an@adoptionsnaevnet.dk'; 'sekretaer@adoption.dk'; Line Raahauge Hvass; 'dt@datatilsynet.dk'; DNVK Kontorpostkasse Den Centrale Videnskabsetiske Komité; Etisk Råd Kontorpostkasse; 'info@tinganes.fo'; 'govsec@nanoq.gl'; 'center@humanrights.dk'; Lægemedelstyrelsen; 'pf@patientforsikringen.dk'; POB Patientombuddet Institutionspostkasse; 'riomfr@fo.stm.dk'; 'riomgr@gl.stm.dk'; 'info@rigsrevisionen.dk'; Sundhedsstyrelsen Institutionspostkasse; 'samfund@advokatsamfundet.dk'; 'kontakt@cfh.ku.dk'; 'mail@danskeadvokater.dk'; 'mail@danskefamilieadvokater.dk'; 'apotekerforeningen@apotekerforeningen.dk'; 'hoeringssager@danskerhverv.dk'; DANSKINDUSTRI; 'Post@dommerforening.dk'; 'hoeringer@dommerfm.dk'; 'post@domstolsstyrelsen.dk'; 'djoef@djoef.dk'; 'ams@ams.dk'; 'info@muskelsvindfonden.dk'; 'infoost@rcfm.dk'; 'info@bedrepsykiatri.dk'; 'brd@brd.dk'; 'bf@boernesagen.dk'; 'bv@bornsvilkar.dk'; 'csh@csh.dk'; 'dhf@dhf-net.dk'; 'charlotte.moeller@danskkvindesamfund.dk'; 'Susie.Broendum@rh.regionh.dk'; 'info@patientsikkerhed.dk'; 'dh@handicap.dk'; 'charlotte.moeller@danskkvindesamfund.dk'; 'info@danskepatienter.dk'; 'dch@dch.dk'; 'em@diabetes.dk'; 'hellekoldnielsen@gmail.com'; 'fbr@fbr.dk'; 'aktiv@foreningenfar.dk'; 'fogf@fogf.dk';

DANSKE
REGIONER

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K
Att.: Anna Skat Nielsen

29-02-2012

Sag nr. 10/2078

Dokumentnr. 1001875/12

Susan Colding

Tel. 35298360

E-mail: Sco@regioner.dk

Høringssvar vedr. ændring af lov om kunstig befrugtning, børnelov og lov om adoption

Danske Regioner takker Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse for brev med faglig høring af 31. januar 2012 vedr. ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption.

Med forbehold for politisk godkendelse har Danske Regioner følgende bemærkninger til lovforslaget:

Overordnet vurderer Danske Regioner at lovforslaget vil forbedre behandlingsmulighederne for ufrivilligt barnløse.

Danske Regioner støtter endvidere, at lovens anvendelsesområde ændres fra lægeligt regi til sundhedspersoner, således at der er mulighed for de samme tilbud uafhængigt af, hvilken sundhedsperson der har udført behandlingen. Endeligt er det positivt, at barnets retsstilling bliver forbedret uden, at donorer mister muligheden for anonymitet.

Børneloven

Det vil være hensigtsmæssigt, hvis dokumentation for fastslåelse af faderskabet udarbejdes i forbindelse med den kunstige befrugtning, så det tydeligt fremgår ved barnets fødsel og registrering og anmeldelse af denne, hvem der er barnets far. Det er hensigtsmæssigt, at faderskabet fastslås så tidligt i graviditeten som muligt, bl.a. af hensyn til risiko for tidlig fødsel og uventet dødsfald af den ene forælder.

Lov om adoption

Ved intenderet stedbarnsadoption efter planlagt graviditet ved hjælp af kunstig befrugtning vil det være hensigtsmæssigt, at sagen kan forberedes in-

Dampfærgevej 22
Postboks 2593
2100 København Ø

T 35 29 81 00
F 35 29 83 00
E regioner@regioner.dk

den barnets fødsel af hensyn til arveretslige forhold ved død af samlever eller registreret partner. Dette kan praktisk indgå i dokumentationen omkring den kunstige befrugtning.

Side 2

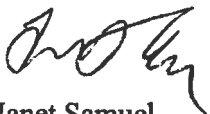
Etiske hensyn

Der er dog en række etiske hensyn, som Danske Regioner gerne vil påpege.

Den nye mulighed for at kende ægdonoren på forhånd kan potentielt medføre, at der udvikler sig et marked med privat kompensation for at motivere en kvinde til at være ægdonor. Dette er et etisk spørgsmål, som bør overvejes.

Ligeledes er der etiske spørgsmål forbundet med at opbevare sæd efter mandens død med henblik på befrugtning af hans ægtefælle eller samlever, fordi barnet fra fødslen vil have en afdød far.

Med venlig hilsen

Janet Samuel

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse
Holbergsgade 6
1057 København K

Sendt til: spok@sum.dk og ani@sum.dk

24. februar 2012

Datatilsynet
Borgergade 28, 5.
1300 København K

CVR-nr. 11-88-37-29

Telefon 3319 3200
Fax 3319 3218

E-post
dt@datatilsynet.dk
www.datatilsynet.dk

J.nr. 2012-112-0014
Sagsbehandler
Maja Blomquist
Rasmussen
Direkte 3319 3229

Vedrørende høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption (Udvidelse af lov om kunstig befrugtnings anvendelsesområde, mulighed for anonym æg- og sæddonation i forbindelse med kunstig befrugtning og adoption af registreret partners barn samt fremmøde i adoptionsager m.v.)

1. Ved e-mail af 31. januar 2012 har Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse anmodet om Datatilsynets eventuelle bemærkninger til ovenstående lovforslag.

Datatilsynet skal i den anledning udtale følgende:

2. Det står ikke Datatilsynet klart, hvorvidt lovforslagets § 1, nr. 10, vedrørende § 22 i lov om kunstig befrugtning medfører, at der skal indberettes flere eller andre typer af oplysninger til Sundhedsstyrelsens IVF-register end, hvad der er tilfældet efter de nugældende regler.

Da IVF-registeret er anmeldt til Datatilsynet i medfør af persondatalovens¹ § 43, stk. 1, forudsætter tilsynet således, at Sundhedsstyrelsen foretager eventuelle nødvendige ændringer af anmeldelsen.

3. Det fremgår ikke af lovforslaget, hvorvidt den modtagende kvinde eller barnet kan få oplysninger om sæddonors eller ægdonors familie.

Datatilsynet skal henlede opmærksomheden på, at Datatilsynet og Sundhedsstyrelsen er i fortsat dialog vedrørende hjemlen til at behandle oplysninger om sæddonorers familiemedlemmer.

Datatilsynet rettede i brev af 4. juli 2007 henvendelse til Sundhedsstyrelsen i anledning af, at tilsynet var blevet opmærksom på, at i hvert fald én sædbank behandlede oplysninger om sæddonorers familiemedlemmers racemæssige baggrund og helbredsforhold uden samtykke fra disse familiemedlemmer. Det ville ifølge det oplyste i mange tilfælde ikke være muligt at indhente samtykke.

¹ Lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger med senere ændringer.

Datatilsynet henviste til, at tilsynet – efter at sagen havde været behandlet i Datarådet – havde konkluderet, at behandling af følsomme oplysninger om bl.a. sæddonorers familiemedlemmers helbredsmæssige forhold alene ville kunne ske med udtrykkeligt samtykke efter persondatalovens § 7, stk. 2, nr. 1.

Desuden henviste Datatilsynet til, at Sundhedsstyrelsen havde oplyst, at det var helt centralt – og et krav fra sundhedsmyndighederne – at kvalitetsteste donor, bl.a. ved specifikt at indhente oplysninger om arvelige sygdomme i donors familie.

Datatilsynet anmodede i den forbindelse Sundhedsstyrelsen om bistand til en afklaring eller løsning af problemstillingen. Spørgsmålet om, hvorvidt der er hjemmel til behandling af følsomme oplysninger om sæddonorers familiedlemmer uden samtykke, er imidlertid stadig uafklaret.

Det må forudsættes, at problemstillingen vil være den samme for så vidt angår oplysninger om ægdonors familie.

4. Afslutningsvist skal Datatilsynet i forhold til udkastets bemyndigelsesbestemmelser bemærke, at det følger af persondatalovens § 57, at der ved udarbejdelse af bekendtgørelser, cirkulærer eller lignende generelle retsforskrifter, der har betydning for beskyttelse af privatlivet i forbindelse med behandling af personoplysninger, skal indhentes en udtalelse fra Datatilsynet.

Kopi af dette brev er sendt til Justitsministeriets lovafdeling til orientering.

Med venlig hilsen

Maja Blomquist Rasmussen

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse

Finsensvej 15
DK-2000 Frederiksberg

Tel +45 7226 9370
dnvk@dnvk.dk
www.dnvk.dk

Høringssvar vedr. udkast til forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning

28. februar 2012
Sags nr.: 1201849
Sagsbeh.: SUMSPJ/DNVK
Dok nr.: 822857

Den Nationale Videnskabsetiske Komité (DNVK) har følgende bemærkninger:

Det fremgår, at den gældende § 16 ophæves, således at det efter lovens ikrafttræden ikke længere vil være ulovligt at bringe ubefrugtede eller befrugtede menneskelige æg til udlandet.

Det fremgår, at reglen tidligere har haft til hensigt bl.a. at hindre en omgåelse af de regler, der gælder i Danmark vedr. nedfrysning, genetisk fællesskab eller destruktion.

DNVK skal pege på, at ændringen ikke ses at hindre, at f.eks. sundhedspersoner får udleveret og bringer befrugtede eller ubefrugtede æg til udlandet.

Dette giver mulighed for, at der i udlandet kan gennemføres anden forskning på æggene, end den i § 25, stk. 1, nr. 1-3, nævnte.

DNVK skal i den forbindelse gøre opmærksom på, at eventuel forskning på befrugtede menneskelige æg i Danmark, som nævnt i lov om kunstig befrugtning § 25, stk. 1, nr. 1-3, forudsætter et informeret samtykke fra forældrepæret efter komitelovens regler.

Risikoen for omgåelse af de danske regler synes dog ikke at være væsentlig, men DNVK foreslår, at det præciseres – jf. de hensyn, der er nævnt i bemærkningerne – at det alene vil være et ægtepar, der kan få udleveret og kan bringe befrugtede eller ubefrugtede æg til udlandet.

Med venlig hilsen

Susanne Pihl Jakobsen

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse
Holbergsgade 6
1057 København K

E-mail: ani@sum.dk /spok@sum.dk

Det Etiske Råd
Rentemestervej 8
2400 København NV
Tel + 45 7221 6860
www.etiskraad.dk

27. februar 2012
J.nr.: 1201460
Dok. nr.: 807743
HKJ.ER

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption (udvidelse af lov om kunstig befrugtnings anvendelsesområde, mulighed for anonym og ikke-anonym æg- og sæddonation i forbindelse med behandling med kunstig befrugtning, fastslåelse af faderskab i forbindelse med kunstig befrugtning og adoption af registreret partners barn samt fremmøde i adoptionsager m.v.).

Det Etiske Råd har modtaget udkastet til forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption i høring og takker herfor. Rådet har kommentarer til de følgende dele af lovforslaget:

- Ændringen af gyldighedsområdet for loven om kunstig befrugtning
- Overordnede rammer for æg- og sæddonation
- Ophævelsen af anonymitet ved sæddonation
- De udvidede muligheder for ægdonation
- Ophævelsen af bestemmelsen om, at opbevaret sæd fra en ægtefælle eller samlever skal destrueres efter hans død
- Ophævelsen af bestemmelsen om, at ubefrugtede eller befrugtede æg ikke må bringes til udlandet
- Tilkendelse af faderskabet til en kendt donor, der donerer sæd til en kvinde i et homoseksuelt (lesbisk) parforhold

De nævnte dele af lovforslaget diskuteres separat i det følgende.

1. Ændringen af gyldighedsområdet for loven om kunstig befrugtning

For nærværende gælder loven om kunstig befrugtning kun for læger eller for kunstig befrugtning, der foretages under en læges ansvar. Det Ethiske Råd har i flere sammenhænge gjort opmærksom på de problemer, denne begrænsning i lovens anvendelsesområde giver. Senest sendte Rådet i 2009 en henvendelse til daværende minister for sundhed og forebyggelse, Jakob Axel Nielsen, og gjorde opmærksom på, at nogle af de ting, som loven forbyder læger at udføre, helt lovligt kan udføres af andre personer, for eksempel andre sundhedspersoner.¹

Netop fordi mange af bestemmelserne i loven om kunstig befrugtning har et etisk fundament, forekommer det utilfredsstillende og vilkårligt, at loven kun gælder for læger. Hvis det ikke er acceptabelt, at en læge udfører en bestemt form for kunstig befrugtning, så er det svært at se, hvorfor det ikke skulle være lige så uacceptabelt, at en anden sundhedsperson udfører behandlingen. Rådet kan derfor tilslutte sig lovforslagets udvidelse af anvendelsesområdet for loven om kunstig befrugtning til også at omfatte andre sundhedspersoner end læger samt vævscentres virksomhed, for så vidt som de angår ydelser, der vedrører kunstig befrugtning i forbindelse med behandling, diagnostik og forskning m.v.

Rådet er naturligvis opmærksomt på, at lovforslaget i princippet ikke forhindrer andre personer end sundhedspersoner i fuldt lovligt at udføre kunstig befrugtning og "omgå" nogle af reglerne i loven om kunstig befrugtning, fx aldersgrænsen på 45 år. Ikke desto mindre finder Rådet lovforslagets afgrænsning af anvendelsesområdet velvalgt, fordi det i praksis vil være meget vanskeligt at skelne mellem et seksuelt forhold og insemination udført af ikke-sundhedspersoner i privat sammenhæng. En lovændring med en yderligere udvidelse af anvendelsesområdet end den foreslåede vil derfor være umulig at håndhæve.

Udover de ovenstående bemærkninger har Det Ethiske Råd den følgende kommentar. Ifølge de almindelige bemærkninger til lovforslaget medfører den påtænkte ændring af gyldighedsområdet for loven om kunstig befrugtning, at loven skal "gælde for vævscentres, herunder sædbankers, virksomhed for så vidt angår ydelser, der vedrører kunstig befrugtning i forbindelse med behandling, diagnostik og forskning m.v." Efter Rådets vurdering er det uklart, om de ydelser, der er tale om, er de ydelser, der er rettet mod aktiviteter udført af sundhedspersoner, eller om det er ydelser, der benyttes til kunstig befrugtning m.v. i al almindelighed. Rådet opfordrer til, at dette præciseres. Hvis loven alene gælder for ydelser, der er rettet mod aktiviteter udført af sundhedspersoner, vil de dan-

¹ Se: <http://etiskraad.dk/Hoeringssvar/2009/29-04-2009-saedbanker-og-donorprofiler.aspx>

ske sædbanker efter en eventuel lovændring frit kunne levere sæd til privatpersoner. Dette kan under særlige forudsætninger skabe mulighed for en omgåelse af reglerne om kunstig befrugtning, fx ville privatpersoner kunne udføre insemination med sæd fra en kendt donor, som havde doneret sæden til sædbanken, selv om det efter en eventuel lovændring stadig var forbudt for sundhedspersoner at udføre en sådan insemination. I forlængelse heraf anbefaler Rådet, at det skal præciseres, at loven skal gælde for vævscentres ydelser, der vedrører kunstig befrugtning i al almindelighed – og altså også kunstig befrugtning udført af andre end sundhedspersoner.

2. Overordnede rammer for æg- og sæddonation

I afsnit tre og fire forholder medlemmerne af Det Ethiske Råd sig separat til lovforslagets bestemmelser om henholdsvis sæd- og ægdonation. Men forud for denne stillingtagen vil medlemmerne afgive nogle anbefalinger, som gælder for begge områder.

For det første anbefaler nogle medlemmer af Det Ethiske Råd (Jacob Birkler, Lillian Bondo, Niels Jørgen Cappelørn, Mickey Gjerris, Søren Peter Hansen, Rikke Bagger Jørgensen, Lene Katstrup, Anne-Marie Mai, Edith Mark, Jørgen E. Olesen, Thomas Ploug og Christina Wilson), at adoption skal gøres til et mere attraktivt alternativ til æg- og sæddonation, end tilfældet er nu. Dette kan blandt andet ske ved at foretage en vis udligning af udgifterne til de to måder at få børn på. Medlemmerne peger på, at der i verden findes et stort overskud af uønskede/forældreløse eller nødstedte børn, der kunne sikres en god opvækst her i landet. Set ud fra et samfundsperspektiv mangler vi ikke børn i Danmark, da der de sidste 30 år har været et fødselsoverskud hvert år - og befolkningen vokser stadig hastigt. Folketallet i Danmark er pr. 1. januar 2012 5.580.517. Ifølge Danmarks Statistik vil vi være 6 millioner allerede i 2037.²

Et medlem (Lillian Bondo) har særskilt ønsket at tilkendegive, at hun ønsker adoption gjort billigere, så alene økonomiske hensyn ikke bliver det, der afgør valget mellem fertilitetsbehandling og adoption.

For det andet peger nogle medlemmer (Lillian Bondo, Niels Jørgen Cappelørn, Mickey Gjerris, Søren Peter Hansen, Rikke Bagger Jørgensen, Lene Katstrup, Ester Larsen, Anne-Marie Mai, Edith Mark, Jørgen E. Olesen, Thomas Ploug og Christina Wilson) på, at man burde forske meget mere i årsagerne til barnløs-

² Se <http://www.dst.dk/pukora/epub/Nyt/2011/NR205.pdf>

heden hos begge køn for at forsøge at finde frem til miljøfaktorer mm, der disponerer for barnløshed. Via en sådan forskning kunne man håbe på at forbedre den naturlige fertilitet - i stedet for som nu fortrinsvis at satse på den mere tekniske fertilitetsassistance til par med barnløshed.

For det tredje vil nogle medlemmer (Gunna Christensen, Lotte Hvas og Edith Mark) – uafhængigt af deres indmeldinger i øvrigt – gerne udtrykke skepsis over for donationer med kendt donor. Efter medlemmernes opfattelse vil det i mange situationer være meget svært for de involverede parter at forudsige, hvordan deres reaktioner vil være, efter at barnet undfanget gennem donation er blevet født. Fx vil nogle donorer måske være mere involverede og engagerede i barnets liv, end de på forhånd havde forestillet sig, mens de sociale forældre vil være mere interesserede i at holde en afstand til donoren, end de havde regnet med. Alt i alt finder de nævnte medlemmer, at donationer med kendt donor potentielt kan føre til så mange komplikationer i forbindelse med familiedannelsen, at denne donationsform ikke skal være mulig.

For det fjerde vil nogle medlemmer (Jacob Birkler, Niels Jørgen Cappelørn, Lotte Hvas, Rikke Bagger Jørgensen, Lene Kattrup og Thomas Ploug) gøre opmærksom på, at det er vigtigt at skelne mellem donation fra kendt donor, ikke-anonym donation og donation fra en donor udvalgt ud fra en donorprofil. De tre former for donation involverer helt forskellige problemstillinger. Uafhængigt af deres indmeldinger i øvrigt vil de nævnte medlemmer anbefale, at insemination med sæd fra en donor udvalgt ud fra en donorprofil ikke tillades. Efter medlemmernes opfattelse skaber denne donationsform på en mere vidtgående måde end de andre donationsformer mulighed for at udvælge donoren på grund af hans baggrund og egenskaber. Medlemmerne finder denne form for udvælgelse uacceptabel, fordi den befordrer en forfjælet holdning til dette at få børn.

For det femte vil nogle medlemmer (Lillian Bondo, Mickey Gjerris, Rikke Bagger Jørgensen, Anne-Marie Mai, Edith Mark, Jørgen E. Olesen og Christina Wilson) pege på, at det er vigtigt at opretholde muligheden for at donere sæd anonymt for at sikre udbuddet af sæd. Desuden finder de nævnte medlemmer, at anonym sæddonation rummer et ønskeligt signal om, at det er det sociale og ikke det genetiske forældreskab, der er vigtigt i forbindelse med familiedannelsen.

For det sjette vil nogle medlemmer (Lillian Bondo, Gunna Christiansen, Søren Peter Hansen, Edith Mark Lene og Kattrup) gerne understrege, at barnet und-

fanget gennem donation under alle omstændigheder bør oplyses om donationsforholdet tidligt i sin barndom, så det ikke når at opbygge en klar forventning om, at dets sociale far (ved sæddonation) eller mor (ved ægdonation) også er dets biologiske forælder. Men disse medlemmer mener ikke, at det er en offentlig opgave at sørge for, at forældrene giver barnet denne information. Fertiliteitsklinikkerne bør informere forældrene om vigtigheden af ikke at fortie donationsforholdet for barnet – og drøfte problemet med dem.

Endelig mener et enkelt medlem (Lene Kattrup), at enhver borger fra 18-års alderen skal have en ret til på forespørgsel at kunne få oplyst af staten, om han eller hun er blevet til som følge af en æg- eller sæddonation foretaget i sundhedsfagligt regi og samtidig få oplysninger om æg- eller sæddonorens identitet, såfremt denne kendes af myndighederne.

3. Ophævelse af anonymitet ved sæddonation

Lovforslaget lægger op til, at der i stedet for den nuværende anonyme ordning i forbindelse med sæddonation indføres en ordning med valgfrihed. Donorerne skal således selv bestemme, om de ønsker at donere anonymt, ikke-anonymt eller til en kvinde/familie, de kender i forvejen. Ligeledes skal den modtagende kvinde/det modtagende par kunne vælge mellem de forskellige donationsformer, for så vidt som der er udbud af sæd svarende til det ønskede.

Det Etske Råd har i flere redegørelser og høringssvar forholdt sig til spørgsmålet om anonym versus ikke-anonym sæddonation – og dele af Rådets arbejde er gengivet i de almindelige bemærkninger til lovforslaget. Rådet vil ikke resumere alle overvejelserne fra disse publikationer i denne sammenhæng, men henviser i stedet til Rådets webside: www.etiskraad.dk, hvor publikationerne er tilgængelige.³ Her vil Rådet begrænse sig til at anføre de argumenter, der retter sig specifikt mod den valgfrie ordning samt Rådets anbefalinger angående en sådan ordning. Såvel argumenter som anbefalinger er i store træk gengivelser af Rådets høringssvar fra 28. februar 2011 (jf. fodnote 2).

³ Det drejer sig om Det Etske Råd (2002): *Etiske problemer vedrørende kunstig befrugtning, 2. del – Anonymitet og selektion i forbindelse med sæddonation*; Det Etske Råd (2004): *Kunstig Befrugtning – Etisk set*; Det Etske Råd (4. april 2002): *Kommentarer til Indenrigs- og Sundhedsministerens planlagte ændring af lov om kunstig befrugtning*; Det Etske Råd (28. februar 2011): *Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v. (ændrede regler for sæddonation)*.

1. Hvis lovforslaget vedtages, medfører det, at barnets adgang til informationer om sin biologiske far vil afhænge af, hvilken ordning dets forældre har valgt at benytte sig af. Dette vil skabe ulighed i adgangen til informationer. For det første vil nogle personer undfanget gennem donation have adgang til informationer om deres biologiske far, mens andre ikke vil. Og for det andet vil nogle forældre have (adgang til) informationer om donoren – for eksempel hvis der anvendes en kendt donor – selv om personen undfanget gennem donation ikke har det. Man kan mene, at det er uacceptabelt, at lovgivningen muliggør sådanne former for ulighed, når det i andre sammenhænge anses for at være væsentligt, at det offentlige ikke medvirker til at forhindre borgerne i at få adgang til relevante oplysninger vedrørende dem selv.
2. Det anføres i lovforslaget, at "en eventuel fuldstændig afskaffelse af muligheden for at donere anonymt i givet fald må forventes at medføre konsekvenser for behandling med kunstig befrugtning, da antallet af sæddonorer i hvert fald i en periode må ventes at falde væsentligt. Det kan skabe vanskeligheder med at gennemføre behandlinger, da antallet af behandlinger med ICSI (mikroinsemination) sandsynligvis vil stige. Dette vil medføre øgede behandlinger med ægudtagning og IVF-behandling – altså en mere kompliceret og dyrere behandling. Det må desuden forventes, at private sædbankers virksomhed under sådanne omstændigheder påvirkes, fordi rekrutteringsgrundlaget af donorer vil blive indskrænket". Passagen peger på et væsentligt problem i forbindelse med reguleringen af sæddonation, nemlig om der først og fremmest skal lægges vægt på overvejelser angående konsekvenserne af de forskellige ordninger eller på mere principielle forhold angående barnets rettigheder, forholdet mellem det offentlige og borgerne m.v. Denne afvejning er af betydning for den endelige stillingtagen til, hvordan sæddonation bør reguleres, men da der er tale om et sammenstød mellem forskellige etiske betragtningsmåder, er en stillingtagen særdeles kompleks og kommer let til at rumme et valg mellem forskellige etiske betragtningsmåder. Hovedparten af de konsekvensbaserede argumenter fører nemlig til, at donoren bør være anonym, eller at der bør være en valgfri ordning. Omvendt fører flere af de principorienterede argumenter til, at donoren ikke bør være anonym.

Argumentationen i citatet fra lovforslaget baserer sig udelukkende på konsekvensbaserede overvejelser. Men hvis man mener, at de principielle for-

hold angående barnets rettigheder og forholdet mellem det offentlige og borgerne, der også er nævnt i lovforslaget, har forrang frem for konsekvensbaserede overvejelser, kan argumentationen i lovforslaget uden videre afvises som irrelevant i den givne sammenhæng. Dette gælder også, selv om en lovbestemt ophævelse af donoranonymiteten ville føre til, at der fødes færre børn efter sæddonation. Hvis man mener, at hensynet til barnet har forrang frem for hensynet til de potentielle forældre, samfundsøkonomien mv., er det ikke ulogisk at insistere på, at det kommende barns rettigheder skal respekteres, selv om det fører til fødsel af færre børn. Det er naturligvis ikke et altafgørende gode at bringe så mange børn til verden som muligt.

3. Det skal nævnes, at det ovenfor beskrevne sammenstød mellem konsekvensbaserede og principielle overvejelser ikke nødvendigvis undgås, selv om man anser hensynet til det kommende barn for at være det altdominerende hensyn. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at den valgfrie ordning må anses for at tilgodes barnets tarv: "Hensynet til barnet og familien må desuden ses i tæt sammenhæng, idet donationsformen kan påvirke familiens samlede velfærd". Tankegangen er med andre ord, at det tilgodeser barnet, at forældrene kan vælge den donationsordning, de foretrækker, fordi dette forøger familiens samlede trivsel og dermed også er i barnets interesse.

Det er næppe givet, at den valgfrie ordning faktisk er den bedste til at understøtte barnets livskvalitet. Men selv om man er enig i den vurdering, kan man udmærket afvise den valgfrie ordning alligevel med henvisning til, at den ikke respekterer det kommende barns ret til at kende og definere sin egen identitet eller helt fundamentale principper for udvekslingen af informationer mellem det offentlige og borgerne.

Rådets anbefalinger om sæddonation

Medlemmernes anbefalinger er som følger:

Tilslutning eller betinget tilslutning til forslaget

Nogle medlemmer (Lillian Bondo, Jørgen Carlsen, Gunna Christiansen, Mickey Gjerris, Rikke Bagger Jørgensen, Anne-Marie Mai, Edith Mark, Jørgen E. Olesen og Christina Wilson) tilslutter sig forslaget, idet de blandt andet lægger vægt på, at forslaget tilgodeser sæddonorens og de kommende forældres selvbestemmelse.

Hvis lovforslaget vedtages, anbefaler alle medlemmer af Det Etske Råd dog, at det ikke bør være muligt at anvende en sæddonor, hvis identitet forældrene kender, medmindre oplysningerne om donorens identitet registreres og gøres tilgængelige også for personen undfanget gennem donation. Medlemmerne er klar over, at forældrene kan undlade at fortælle personen undfanget gennem donation om donationsforholdet, så personen reelt ikke har adgang til oplysningerne. Ikke desto mindre finder medlemmerne, at oplysningerne i den givne situation af principielle grunde også bør være tilgængelige for personen undfanget gennem donation.

Et medlem (Jacob Birkler) tilslutter sig dele af det skitserede lovforslag, men anbefaler, at der udvikles en donationsordning med mere vidtgående muligheder for at træffe beslutninger efter fødslen af barnet. Oplysningerne om donorens identitet bør således under alle omstændigheder registreres, men donoren skal selv kunne bestemme, om de videregives, hvis barnet og/eller forældrene ønsker at få adgang til dem. Hvis ikke donoren på det givne tidspunkt ønsker oplysningerne videregivet, er der efter det nævnte medlems opfattelse ingen pointe i at gøre det. I praksis betyder dette, at anonymiteten kun med sikkerhed ophæves, når der benyttes kendt donor. I andre tilfælde afgøres anonymitetsspørgsmålet af, om barnet og/eller forældrene ønsker anonymiteten ophævet – og om donoren giver samtykke til, at hans identitet oplyses.

Ophævelse af anonymitet ved sæddonation

Nogle medlemmer (Niels Jørgen Cappelørn, Søren P. Hansen, Lotte Hvas, Lene Katstrup, Ester Larsen, Peder Mouritsen og, Thomas Ploug) kan ikke tilslutte sig forslaget. Medlemmerne anbefaler, at anonymiteten ophæves i sundhedsfagligt regi. Oplysningerne om sæddonorens identitet skal derfor registreres og være tilgængelige for personen undfanget gennem donation, når han eller hun bliver 18 år.

4. Udvidede muligheder for ægdonation

Som udgangspunkt for sin stillingtagen til ægdonation har Det Etiske Råd diskuteret, om ægdonation afviger så meget fra sæddonation, at de lovgivningsmæssige rammer omkring de to former for donation bør være forskellige. I det følgende vil Rådet anføre og diskutere to mulige argumenter for, at der er sådanne forskelle.⁴ Herefter vil Rådet afgive sine anbefalinger angående de dele af lovforslaget, der omhandler ægdonation.

1. Normalt producerer mænd til stadighed millionvis af sædceller, som jævnligt udtømmes og erstattes af nye. Det er derfor let og uproblematisk at skaffe sæd nok til donation, hvis tilstrækkeligt mange mænd er villige til at donere, hvilket er tilfældet i dag under den nuværende, anonyme donationsordning - og sæd kan rent praktisk doneres ad naturlig vej. Modsat har en kvinde i puberteten kun ca. 300.000 æg. Æg reproduceres ikke og kan ikke stilles til rådighed for donation uden medicinering og invasive procedurer. Hvis der skal foretages en donation fra en kvinde, der ikke selv behandles med kunstig befrugtning, skal kvinden først stimuleres med hormoner i 9-11 dage, så der modnes ca. 6-8 æg. Herefter tages æggene ud af æggestokkene ved hjælp af en tynd nål, som lægen kan styre, fordi der samtidig foretages ultralyds-skanning. Kvinden tilbydes beroligende og smertestillende medicin – og der anvendes også lokalbedøvelse af skedetoppen. Der er forskellige gener og besværligheder forbundet med ægudtagningen - herunder flere skanninger og undersøgelser - som også medfører en risiko på 1: 500 for at få underlivsbetændelse omkring æggestok-

⁴ For en mere udførlig beskrivelse se *Det Etiske Råds udtalelse om donation af ubefrugtede æg* fra 26. januar 2004.

kene. Ligeledes er der en risiko på 1: 500 for, at hormonstimulationen fører til en ubehagelig overstimulation af æggestokkene.⁵

I Danmark har der længe været store problemer med at tilfredsstille behovet for donoræg, hvilket naturligvis hænger sammen med de beskrevne vanskeligheder ved at få fat i æg. Kvinder, der ikke selv er i fertilitetsbehandling, er meget sjældent villige til at udsætte sig for de gener og den risiko, det indebærer at være donor. Men samtidig er de kvinder, der selv er i fertilitetsbehandling, ikke altid villige til at donere deres "overskydende" æg, fordi de ikke ved, om de selv kan få brug for dem på et senere tidspunkt. I begge sammenhænge hører det med i billedet, at incitamentet til at donere æg givetvis formindskes af, at donationen skal foregå anonymt – og at såkaldt krydsdonation ikke er tilladt. Netop derfor kan det være nærliggende at ændre mulighederne for at donere, hvilket lovforslaget lægger op til, så det bliver muligt at foretage krydsdonation eller donation til et par eller en kvinde, man kender i forvejen. I så fald bliver ægdonoren i stand til at gavne én eller flere personer, hun kender i forvejen og gerne vil hjælpe, hvilket antageligt vil forøge incitamentet til at donere. Af den grund vil mangelen på donoræg i det mindste i nogen grad kunne afhjælpes.

Et problem med denne måde at skaffe flere donoræg på er imidlertid, at donoren i højere grad end ved den anonyme donation kan føle sig presset til at donere, fordi donationen netop skal foregå til en kvinde eller et par, donoren er knyttet til og som i høj grad har brug for et æg. I den situation er det ikke nødvendigvis let at afslå en opfordring om donation, selv om den potentielle donor måske i virkeligheden helst ville undlade at donere. Især gælder dette, hvis den eventuelle donor er kvindens eller parrets bedste eller eneste mulighed for at fremskaffe et æg.

2. En diskussion i Det Ethiske Råd har været, om kvinder har et andet forhold til deres æg, end mænd har til deres sæd. Den naturlige befrugtning har set fra mandens perspektiv mange lighedspunkter med insemination med donorsæd. Derimod afviger ægdonation set fra kvindens perspektiv meget fra den naturlige reproduktion, idet ægget tages ud af en kvindens krop og overføres til en anden kvinde. Man kan mene, at forskellen på mænds og

⁵ Se: <http://www.rigshospitalet.dk/NR/rdonlyres/B314484E-BFB9-4D9D-9FBB-4FC5FB7F5737/0/VejledningFertildonor2011.pdf> for en nærmere beskrivelse af forløbet i forbindelse med ægdonation.

kvinders naturlige reproduktionsproces har betydning for det forhold, mænd og kvinder har til henholdsvis deres sæd og deres æg. Fx kan man hævde, at kvinder helt naturligt opfatter æggene som en integreret del af deres krop og medtænker dem som en del af deres identitet, mens mænd ikke har en lignende tilknytning til deres sæd. Hvis dette er tilfældet, kan det måske være nærliggende at etablere forskellige donationsordninger på de to områder. Fx er det måske mere oplagt at muliggøre donation til en kendt modtager ved æg- end ved sæddonation, netop fordi æggene i langt højere grad end sæden opfattes som en del af donoren selv.

En indvending mod denne måde at tænke på kan dog være, at det må være op til den enkelte kvinde selv at afgøre, hvilket forhold hun har til sine egne æg – og dermed også, hvilke former for donation hun er villig til at acceptere. Indvendingen udgør et argument for at indføre netop den form for frit-valgs-ordning, som lovforslaget lægger op til.

Rådets anbefalinger om ægdonation

En forudsætning for anbefalingerne i det følgende er, at ægdonation som hidtil foregår ikke-kommercielt. Først anføres Rådets anbefalinger om, hvilken gruppe af kvinder der skal have mulighed for at donere æg. Derefter følger anbefalinger om, hvorvidt krydsdonation bør være tilladt. Og endelig forholder medlemmerne sig til, hvilke ordninger angående donation der i øvrigt bør være tilladt. Det enkelte medlems separate anbefalinger skal ses som et samlet hele. Det skal nævnes, at de fleste af de argumenter, der kan anføres henholdsvis for og imod anonymitet ved sæddonation også kan benyttes i forbindelse med diskussionen om anonymitet ved ægdonation. Dog er det som nævnt ovenfor muligt at tage nogle af de forskelle, der er mellem æg- og sæddonation, til indtægt for, at de to områder trods alt skal reguleres forskelligt.

Anbefalinger om, hvilke kvinder der skal have mulighed for at donere æg

Alle medlemmer af Det Ethiske Råd finder det væsentligt, at mulige ægdonorer tilbydes grundig og uvildig rådgivning forud for en eventuel donation. Rådgivningen skal bidrage til at afklare, om kvinden føler sig presset til at donere og om hun er bekendt med de eventuelle risici, donationen involverer. Desuden skal kvinder, der selv er i fertilitetsbehandling, gøres opmærksomme på muligheden for, at de selv kan få brug for "overskydende" æg.

Et medlem (Lene Kattrup) finder, at ægdonation i så høj grad afviger fra den naturlige reproduktion, at ægdonation ikke bør være tilladt. Ethvert barn bør som minimum være sikret retten til at kunne stole på, at den kvinde, barnet er blevet født af, også er dets biologiske mor. En imødekommelse af denne ret bidrager til at skabe vished og tryghed, fordi det enkelte menneske har en sikker viden om, hvor det stammer fra og dermed også en følelse af identitet og af at "høre hjemme". Derfor bør staten ikke medvirke til at så tvivl om, hvorvidt den fødende kvinde også er den biologiske mor, hvilket lovligheden af ægdonation netop gør. Det nævnte medlem henviser endvidere til de overvejelser om den forventede udvikling af befolkningstallet og om forskning i årsagerne til barnløshed, som er skitseret i afsnit 2.

Nogle medlemmer (Ester Larsen og Edith Mark) finder, at de nugældende regler fortsat bør være gældende, da de udover ægdonation fra kvinder i fertilitetsbehandling sikrer mulighed for uafhængig donation fra altruistisk indstillede kvinder.

Nogle medlemmer (Jacob Birkler, Lillian Bondo, Niels Jørgen Cappelørn, Jørgen Carlsen, Gunna Christiansen, Mickey Gjerris, Søren Peter Hansen, Lotte Hvas, Rikke Bagger Jørgensen, Anne-Marie Mai, Edith Mark, Peder Mouritsen, Jørgen E. Olesen, Thomas Ploug og Christina Wilson) finder, at alle kvinder bør have mulighed for at donere æg. Medlemmerne mener ikke, det er en offentlig opgave at begrænse mulighederne for at donere æg, eftersom en sådan donation tjener et godt formål og ikke udsætter ægdonoren for uforholdsmæssigt store risici eller gener. Hvis en kvinde ikke ønsker at donere, må det derfor være hendes egen opgave at sige fra, hvis hun i en eller anden sammenhæng bliver bedt om og måske føler sig presset til at gøre det.

Anbefalinger om krydsdonation

Problematikken om krydsdonation involverer en anden type af problemstillinger end ægdonation generelt. I særdeleshed bryder krydsdonation med den normale fordelingspolitik for ydelser i det offentlige sundhedsvæsen, nemlig at ydelsen tildeles den, der enten har størst behov eller har ventet længst. Ved krydsdonation kan en kvinde nemlig kun modtage et æg fra "donorpuljen", hvis hun selv kan levere et æg til puljen fra en anden kvinde. Ordningen appellerer på denne måde også til, at den kvinde, der har brug for et æg, lægger et vist pres på en

anden kvinde til at hjælpe sig med at få adgang til æg fra puljen. Desuden er det måske ikke så svært at forestille sig, at krydsdonation kan tilskynde til en vis kommercialisering.

Nogle medlemmer af Rådet (Jacob Birkler, Niels Jørgen Cappelørn, Lotte Hvas, Lene Kattrup, Ester Larsen, Anne-Marie Mai og Edith Mark) mener, at krydsdonation afviger så meget fra den almindelige praksis i det offentlige sundhedsvæsen, at denne donationsform ikke bør være mulig her. Et af de nævnte medlemmer (Lotte Hvas) mener dog ikke, at krydsdonation skal være forbudt i den private sundhedssektor, men ægdonoren skal heller ikke inden for dette system kunne modtage en egentlig betaling for æggene.

Andre medlemmer (Lillian Bondo, Jørgen Carlsen, Gunna Christiansen, Mickey Gjerris, Søren Peter Hansen, Rikke Bagger Jørgensen, Peder Mouritsen, Jørgen E. Olesen, Thomas Ploug og Christina Wilson) mener ikke, at det er nødvendigt at undgå krydsdonation i det offentlige sundhedsvæsen. Medlemmerne er ikke enige i, at muligheden for krydsdonation helt entydigt bryder med almindelige principper for fordeling af sundhedsydelser, idet der fx ind til for nyligt har været brugerbetaling for kunstig befrugtning og stadig er det på en række andre områder. Medlemmerne er enige i, at lovliggørelsen af krydsdonation måske i nogle tilfælde kan medføre, at kvinder bliver udsat for et pres for at få dem til at donere. Men medlemmerne finder ikke, at det er en lovgivningsmæssig opgave at forsøge at afhjælpe dette problem. Nogle medlemmer ønsker desuden at pege på, at en lovliggørelse af krydsdonation måske kan forebygge kommercialisering af æg, fordi behovet for æg lettere kan dækkes med denne donationsform.

Anbefalinger om ophævelsen af anonymiteten

Ifølge lovforslaget skal den eksisterende anonymitet ved ægdonation ophæves og erstattes af en ordning med vidtgående frihed for såvel donorer som modtager til at vælge, om der skal benyttes anonym donation, ikke-anonym donation eller donation mellem kvinder, der i forvejen kender hinanden. I det følgende afgiver medlemmerne deres anbefalinger angående denne del af lovforslaget.

Tilslutning eller delvis tilslutning til forslaget

Nogle medlemmer (Jacob Birkler, Lillian Bondo, Jørgen Carlsen, Gunna Christiansen, Mickey Gjerris, Rikke Bagger Jørgensen, Anne-Marie Mai, Edith Mark, Jørgen E. Olesen og Christina Wilson) tilslutter sig, at mulighederne for at foretage ægdonation udvides. Nogle medlemmer (Jacob Birkler, Lillian Bondo, Jør-

gen Carlsen, Mickey Gjerris, Rikke Bagger Jørgensen, Anne-Marie Mai, Jørgen E. Olesen og Christina Wilson) mener, at det skal være muligt at foretage både anonym og ikke-anonym ægdonation samt donation fra kendt donor, mens andre medlemmer (Gunna Christiansen og Edith Mark) alene tilslutter sig anonym og ikke-anonym donation. Alle medlemmer lægger vægt på, at en udvidelse af mulighederne for at donere tilgodeser donorens og de kommende forældres selvbestemmelse. Desuden finder medlemmerne det ikke godtgjort, at nogle af ordningerne er klart bedre for det kommende barn end andre. Medlemmerne er enige i overvejelserne i lovforslaget om, at det fremmer mulighederne for en vellykket familiedannelse, at såvel donoren som den eller de kommende forældre har mulighed for at vælge den ordning, de foretrækker.

Hvis lovforslaget vedtages, anbefaler alle medlemmer af Det Ethiske Råd dog - som i forbindelse med sæddonation - at det ikke bør være muligt at anvende en donor, hvis identitet forældrene kender, medmindre oplysningerne om donorens identitet registreres og gøres tilgængelige også for personen undfanget gennem donation.

Ophævelse af anonymitet ved ægdonation

Nogle medlemmer (Niels Jørgen Cappelørn, Søren Peter Hansen, Lotte Hvas, Lene Katstrup, Ester Larsen, Peder Mouritsen og Thomas Ploug) kan ikke tilslutte sig forslaget. Medlemmerne anbefaler, at anonymiteten ophæves i sundhedsfagligt regi. Oplysningerne om donorens identitet skal derfor registreres og være tilgængelige for personen undfanget gennem donation, når han eller hun bliver 18 år.

5. Ophævelsen af bestemmelsen om, at opbevaret sæd fra en ægtefælle eller samlever skal destrueres efter hans død

Ifølge lovforslaget ophæves den eksisterende bestemmelse om, at nedfrosset sæd fra en ægtefælle eller partner skal destrueres i forbindelse med mandens død. I stedet skal det reguleres aftalemæssigt mellem sæddonor og sædbanken, hvad der skal ske med mandens sæd efter hans eventuelle død. Dette indebærer, at kvinden kan disponere over sæden, hvis dette er mandens ønske – eventuelt også i tilfælde af, at kvinden har påbegyndt et nyt samliv eller ægteskab med en anden mand, hvor parret ønsker at modtage behandling med kun-

stig befrugtning. Ligeledes kan kvinden ifølge bemærkningerne til lovforslaget disponere over de befrugtede æg efter mandens død.

Omvendt skal såvel befrugtede som ubefrugtede æg ifølge lovforslaget destrueres efter kvindens død. Denne asymmetri begrundes i de almindelige bemærkninger til lovforslaget med, at "mandens anvendelse af æg fra den afdøde ægtefælle eller samlever i givet fald vil forudsætte, at en anden kvinde inddrages i behandlingen med henblik på at opnå graviditet. En sådan situation synes fjernt fra formålet med ægudtagningen, nemlig at den kvinde, som har deponeret æggene, selv opnår graviditet."

Nogle medlemmer af Det Ethiske Råd (Jacob Birkler, Lillian Bondo, Niels Jørgen Cappelørn, Gunna Christiansen, Mickey Gjerris, Søren Peter Hansen, Lene Katstrup, Ester Larsen, Anne-Marie Mai, Edith Mark, Peder Mouritsen, Jørgen E. Olesen og Christina Wilson) kan ikke tilslutte sig lovforslagets ophævelse af bestemmelsen om, at mandens sæd skal destrueres efter hans død. Det enkelte medlem tilslutter sig mindst én af de følgende begrundelser for denne opfattelse:

- En ophævelse af bestemmelsen vil føre til, at kunstig befrugtning kan udføres på en måde, som i radikal grad og i helt nye henseender afviger fra den naturlige reproduktion. Dette kan betragtes som et problem i sig selv, men det vil også have uønskede følgevirkninger. En af dem er, at et eventuelt barn formodentlig vil blive oplyst om, at det er undfanget med sæd fra en person, der var død allerede ved befrugtningen. Dette er efter de nævnte medlemmers mening en absurd pendant til den utilgængelighed, personen undfanget ved donation oplever i forbindelse med anonym sæddonation. Blot angår utilgængeligheden i det sidstnævnte tilfælde *oplysningerne* om den biologiske far, mens det i det første angår *faderen som sådan*.

- Hensynet til det kommende barn taler imod at tillade insemination med sæd fra en afdød. Dette skyldes dels, at barnet som beskrevet fødes uden mulighed for at lære sin far at kende og dels, at barnet kan blive udsat for et særligt forventningspres om at ligne sin far m.v. på grund af sin specielle tilblivelse.

- Et problem på længere sigt – hvis opbevaring af sæd fra afdøde er blevet accepteret – kunne være at opstille klare grænser for, hvor længe sæden må opbevares, hvem der overhovedet skal have adgang til den, om den må benyttes af kvinden, selv om hun har fundet en ny partner – og om man logisk set også

må acceptere opbevaring af afdøde kvinders æg. At denne slags spørgsmål må forventes at opstå, er efter de nævnte rådsmedlemmers mening en god grund til ikke at tillade det første skridt ud på den glidebane, der følger med at tillade opbevaring og anvendelse af sæd fra en afdød partner.

Andre medlemmer (Rikke Bagger Jørgensen og Thomas Ploug) har som de medlemmer, der er nævnt ovenfor, visse betænkeligheder ved at acceptere, at en afdød mands sæd kan benyttes til kunstig befrugtning af hans ægtefælle eller partner efter hans død. Men medlemmerne har på den anden side forståelse for, at den efterladte kvinde kan have et stærkt ønske om også efter mandens død at fortsætte det allerede påbegyndte projekt med at få et eller flere børn ved hjælp af ægtefællens sæd. De nævnte medlemmer anbefaler, at sæden som et kompromis mellem de to forskellige måder at tænke på tillades opbevaret og benyttet i en begrænset årrække, fx gennem en periode på 5 år efter mandens død. Dette forudsætter dog, at manden forud for sin død har indvilliget i denne brug af sæden.

Nogle medlemmer af Det Ethiske Råd (Jørgen Carlsen og Lotte Hvas) tilslutter sig lovforslagets ophævelse af bestemmelsen om, at mandens sæd skal destrueres efter hans død. Medlemmerne finder det ikke rimeligt at forhindre den efterladte kvinde i at anvende mandens sæd til kunstig befrugtning. Dette forudsætter dog, at manden forud for sin død har indvilliget i denne brug af sæden. De nævnte rådsmedlemmer finder det dog uhensigtsmæssigt, at den afdøde mands sæd også kan benyttes til kunstig befrugtning, hvis kvinden har fundet en anden mand, og parret ønsker behandling med kunstig befrugtning. De nævnte medlemmer finder imidlertid ikke, at problematikken nødvendiggør en lovregulering. Efter medlemmernes opfattelse må det forventes, at kvinden og den nye partner selv er i stand til at finde en løsning på problemet.

Det Ethiske Råd har diskuteret den asymmetri i adgangen til æg fra en afdød kvinde og sæd fra en afdød mand, som lovforslaget medfører. Nogle medlemmer af Rådet (Lillian Bondo, Niels Jørgen Cappelørn, Mickey Gjerris, Rikke Bagger Jørgensen, Lene Kattrup, Edith Mark, Peder Mouritsen, Jørgen E. Olsen, Thomas Ploug og Christina Wilson) kan ikke se nogen god begrundelse for denne asymmetri. Medlemmerne finder det ikke mere problematisk, at manden sammen med en ny kvindelig partner kan benytte sig af ubefrugtede og befrugtede æg efter kvindens død, end at kvinden – eventuelt sammen med en ny mandlig partner – kan benytte sig af såvel de befrugtede æg som mandens

sæd efter hans død. Den anførte forklaring – at inddragelse af en anden kvinde med henblik på at opnå graviditet er fjernet fra formålet med ægudtagningen – finder medlemmerne ikke overbevisende. Mandens formål med at donere sæden var formodentlig heller ikke, at kvinden skulle kunne benytte den efter hans død – og da slet ikke i forbindelse med behandling med kunstig befrugtning sammen med en ny mand.

Hvis kvindens befrugtede og ubefrugtede æg skal destrueres i forbindelse med hendes død, finder de ovenfor anførte medlemmer derfor også, at mandens sæd bør destrueres i forbindelse med hans død. Hvis det omvendt skal afgøres aftalemæssigt mellem sædbanken og manden, hvad der skal ske med sæden efter hans eventuelle død, finder de nævnte medlemmer det derfor også rimeligt, at det skal afgøres aftalemæssigt mellem "ægbanken" og kvinden, hvad der skal ske med kvindens ubefrugtede æg efter hendes eventuelle død. Desuden finder medlemmerne, at manden på samme måde som kvinden må disponere over de befrugtede æg efter kvindens død. Det er efter medlemmernes opfattelse ikke oplagt, at kvinden skal have større råderet over de befrugtede æg end manden, da de har bidraget lige meget til dets dannelse.

De nævnte medlemmer er klar over, at det kun yderst sjældent vil være relevant for manden til en afdød kvinde at benytte sig af de efterladte befrugtede eller ubefrugtede æg. Men af principielle grunde finder medlemmerne ikke desto mindre, at dette bør muliggøres gennem lovgivningen.

6. Ophævelsen af bestemmelsen om, at ubefrugtede eller befrugtede æg ikke må bringes til udlandet

Ifølge lovforslaget ophæves det eksisterende forbud mod at bringe ubefrugtede eller befrugtede menneskelige æg, der er udtaget her i landet med henblik på kunstig befrugtning eller forskning, til udlandet. Medlemmerne af Det Ethiske Råd er enige om, at den beskrevne lovændring medfører en vis risiko for, at de danske regler om blandt andet rugemoderskab og kommercialisering bliver omgået. En diskussion i Rådet har imidlertid været, om denne risiko udgør en tilstrækkelig begrundelse for at anbefale, at lovændringen ikke skal gennemføres.

Nogle medlemmer (Jacob Birkler, Lillian Bondo, Niels Jørgen Cappelørn, Søren Peter Hansen, Lene Katstrup, Ester Larsen, Anne-Marie Mai, Edith Mark, Thomas Ploug og Jørgen E. Olesen) mener, at dette er tilfældet og kan altså ikke tilslutte sig lovændringen. Udover den nævnte risiko vil medlemmerne henvise til, at det formodentlig er meget få par, der har et ønske om at fortsætte behandlingen med kunstig befrugtning i udlandet – og at det under alle omstændigheder må være overkommeligt at tage til Danmark for at færdiggøre behandlingen.

Andre medlemmer (Jørgen Carlsen, Gunna Christiansen, Mickey Gjerris, Lotte Hvas, Rikke Bagger Jørgensen, Peder Mouritsen og Christina Wilson) tilslutter sig lovændringen. Medlemmerne peger på, at mange tilladte handlemuligheder (fx at køre bil) medfører en risiko for misbrug, som man forsøger at eliminere gennem diverse former for regulering (fx færdselsloven) og altså ikke gennem et forbud mod aktiviteten som sådan. De nævnte medlemmer finder, at en sådan strategi skal anvendes også i dette tilfælde, blandt andet ved så vidt muligt at håndhæve § 12 i loven om kunstig befrugtning angående kommercialisering af befrugtede og ubefrugtede æg.

7. Tilkendelsen af faderskabet til en kendt donor, der donerer sæd til en kvinde i et homoseksuelt (lesbisk) parforhold

Ifølge lovforslaget vil en kendt donor, der donerer sæd til et heteroseksuelt par, ikke blive pålagt faderskabet, hvis ægteemanden eller partneren har samtykket til behandlingen og i den forbindelse påtager sig faderskabet til barnet. I de almindelige bemærkninger til lovforslaget begrundes dette med, at "her er donor, som er kendt, ikke tiltænkt en aktiv rolle i barnets liv, og barnet får en far i form af ægtefællen eller kvindens partner". Hvis en kendt donor donerer sæd til et lesbisk par, tildeles *donoren* derimod faderskabet. Hvis den registrerede partner til den fødende kvinde ønsker at få forældremyndigheden over barnet, skal dette derfor foregå ved en efterfølgende stedbarnsadoption.

I forhold til forældremyndighed etablerer lovforslaget således en slags asymmetri mellem sociale fædre, der ikke er biologisk ophav til barnet undfanget gennem donation, og de såkaldte "medmødre", der ligeledes socialt men ikke biologisk set er forældre til barnet undfanget gennem donation. Begrundelsen for denne asymmetri skal formodentlig findes i "intentionen bag børneloven om, at et barn så vidt muligt skal have en far". Det Ethiske Råd har imidlertid diskuteret,

om denne privilegering af det sociale faderskab på bekostning af det sociale medmoderskab forekommer rimelig eller tværtimod må anses for at være diskriminerende.

Spørgsmålet knytter an til den diskussion om "retten til at have både en far og en mor", der er fulgt i kølvandet på loven om kunstig befrugtning, lige siden den blev vedtaget i 1997. På det tidspunkt indeholdt § 3 en bestemmelse om, at "Kunstig befrugtning må kun tilbydes kvinder, som er gift, eller som lever sammen med en mand i et ægteskabslignende forhold". Bestemmelsen var ikke indeholdt i det oprindelige lovforslag fremsat den 7. februar 1996 – og den blev ophævet ved en lovændring i 2006.

Et synspunkt i diskussionen om retten til at have både en far og en mor har været, at der eksisterer en sådan ret, fordi et barn har brug for rollemodeller af forskelligt køn for at opbygge en identitet og personlighed, der rustet det til det familieliv, det må forventes at komme til at indgå i i sit eget voksenliv, nemlig den heteroseksuelle kernefamilie. Man kan hævde, at denne familieform alt andet lige stadig er normen i et samfund som det danske – og at denne familieform også afspejler de grundlæggende forhold, der knytter sig til den naturlige reproduktion.

Et andet synspunkt i diskussionen om retten til at have både en far og en mor har været, at det afgørende for barnet ikke er, om det har to forældre af forskelligt køn. Det væsentlige er i stedet, om det trives og udvikler sig normalt i den familie, det vokser op i. Et argument imod, at der eksisterer en ret til både en far og en mor har i forlængelse heraf været, at der ikke er belæg for at hævde, at børn i homoseksuelle familier trives dårligere end børn i heteroseksuelle familier. I en omfattende svensk undersøgelse fra 2002 blev det fx således konkluderet, at:

Den samlade forskningen visar att barn med homosexuella föräldrar har utvecklats psykologiskt och socialt på liknande sätt som de barn de jämförts med. Inga skillnader har heller framkommit vad gäller barnens kön-utveckling.... Traditionellt har inställningen varit den att det är bäst för barnet att ha föräldrar av olika kön. Men de utredningar som kommittén har tagit del av och låtit genomföra visar att ett barns utvecklingsmöjligheter är lika goda i en homosexuell familjebildning som i en heterosexuell familjebildning.⁶

⁶ Se *Barn i homosexuella familier*, del 3, side 15 og 22 - <http://www.regeringen.se/sb/d/135/a/608>

Lovforslagets bestemmelser om forældreskab i forbindelse med kendt donation kan – i forlængelse af den beskrevne diskussion om retten til både en far og en mor – opfattes som værende baseret på en norm eller et idealbillede om kernefamilien som en heteroseksuel kernefamilie.

Nogle medlemmer af Det Ethiske Råd (Jacob Birkler, Lillian Bondo, Niels Jørgen Cappelørn, Gunna Christiansen, Jørgen Carlsen, Mickey Gjerris, Rikke Bagger Jørgensen, Anne-Marie Mai, Edith Mark, Peder Mouritsen, Jørgen E. Olesen og Christina Wilson) anbefaler, at medmoderen i et registreret partnerskab allerede ved fødslen tildeles forældremyndigheden over et barn undfanget ved hjælp af sæd fra en kendt sæddonor.

Andre medlemmer (Søren Peter Hansen, Lotte Hvas, Lene Kattrup, Ester Larsen og Thomas Ploug) tilslutter sig derimod lovforslagets bestemmelser vedrørende kendt donation til et lesbisk par, idet de nævnte medlemmer blandt andet henviser til, at det er muligt for medmoderen at adoptere partnerens barn allerede fra fødselen, hvis der er valgt en donor, der ikke kan udlægges som far efter reglerne i børneloven.

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Deres sagsnr. 1100896

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse har ved brev af 31. januar 2012 anmodet om Dommerfuldmægtigforeningens eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption.

Udkastet er forelagt Dommerfuldmægtigforeningens fagudvalg, og foreningen skal i den anledning meddele, at der ikke er bemærkninger til udkastet.

Dette høringssvar sendes elektronisk til: spok@sum.dk med kopi til ani@sum.dk

På foreningens vegne,

Stine Nielsen
Høringsansvarlig
Dommerfuldmægtigforeningen

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

27. februar 2012

12/00742-5

/sos-dep

Høring over forslag til ændring af lov om kunstig befrugtning ifm lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børnelove og lov om adoption

Erhvervs- og Vækstministeriet har modtaget ovenstående høring fra ministeriet for Sundhed og Forebyggelse. Erhvervs- og Vækstministeriet har sendt materialet i høring hos Erhvervsstyrelsen og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og har på den baggrund ingen bemærkninger til den fremsendte høring.

**ERHVERVS- OG
VÆKSTMINISTERIET**
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Tlf. 33 92 33 50
Fax 33 12 37 78
CVR-nr. 10 09 24 85
evm@evm.dk
www.evm.dk

Med venlig hilsen

Sanne Olsen

Tina Petersen

Fra: Peter Bower [bower@europeanspermbank.com]
Sendt: 28. februar 2012 17:08
Til: DEP Sygehuspolitik Kontorpostkasse
Cc: Anna Skat Nielsen
Emne: Høringssvar

Vedr. Forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption.

Vi har gennemlæst forslaget og har ikke umiddelbart kommentarer. Generelt er vi meget positive overfor forslaget og deltager gerne i yderligere drøftelser.

Mvh. Peter

Peter Bower, Ph.D.
European Sperm Bank ApS
Falkoner Allé 63, 2. sal
2000 Frederiksberg
Denmark
Phone +45 38343600
Fax +45 38343646
<http://www.europeanspermbank.com>

Tina Petersen

Fra: Ulla Rosenkvist [ulro@FOA.DK]
Sendt: 22. februar 2012 11:34
Til: DEP Sygehuspolitik Kontorpostkasse
Cc: Anna Skat Nielsen
Emne: høring frist 28.2.2012
Vedhæftede filer: Høring - kunstig befrugtning børnelov og adoption februar 2012.docx

FOA har ingen bemærkninger til denne høring

Mange hilsener

Ulla Rosenkvist
Konsulent

FOA - Fag og Arbejde - Staunings Plads 1-3 1790 København V
Telefon: 46 97 26 26 Direkte: 46 97 24 12 Fax: 46 97 23 00
E-mail: ulro@foa.dk URL: www.foa.dk

Tina Petersen

Fra: Pia Saxild [PS@fbr.dk]
Sendt: 2. februar 2012 10:06
Til: DEP Sygehuspolitik Kontorpostkasse
Cc: Anna Skat Nielsen
Emne: SV: Høring: Forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption

Forbrugerrådet vurderer, at forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption (Udvidelse af lov om kunstig befrugtnings anvendelsesområde, mulighed for anonym og ikke-anonym æg- og sæddonation i forbindelse med behandling med kunstig befrugtning, fastslåelse af faderskab i forbindelse med kunstig befrugtning og adoption af registreret partners barn samt fremmøde i adoptionssager m.v.) ligger uden for vores interesseområde og vil derfor undlade at forholde os hertil. Forbrugerrådet kan således ikke tages til indtægt for at støtte forslaget eller for at gøre det modsatte.

Med venlig hilsen

Sine Jensen
Sundhedspolitisk medarbejder
Forbrugerrådet

TÆNK FORBRUGERRÅDET

Danish Consumer Council
Fiolstræde 17, Postboks 2188, 1017 København K, Danmark

Fra: Anna Skat Nielsen [mailto:ani@sum.dk]

Sendt: 31. januar 2012 15:15

Til: 'regioner@regioner.dk'; 'kl@kl.dk'; 'evm@evm.dk'; 'fm@fm.dk'; 'km@km.dk'; 'ism@ism.dk'; 'hak@penst.dk'; 'jm@jm.dk'; 'hovedstaden@statsforvaltning.dk'; 'midtjylland@statsforvaltning.dk'; 'nordjylland@statsforvaltning.dk'; 'sjaelland@statsforvaltning.dk'; 'syddanmark@statsforvaltning.dk'; 'stm@stm.dk'; OIM Økonomi- og Indenrigsministeriet postkasse; 'kobenhavn@domstol.dk'; 'esbjerg@domstol.dk'; 'glostrup@domstol.dk'; 'helsingor@domstol.dk'; 'herning@domstol.dk'; 'hillerod@domstol.dk'; 'hjørring@domstol.dk'; 'holbaek@domstol.dk'; 'holstebro@domstol.dk'; 'horsens@domstol.dk'; 'kolding@domstol.dk'; 'lyngby@domstol.dk'; 'nykobing@domstol.dk'; 'naestved@domstol.dk'; 'odense@domstol.dk'; 'randers@domstol.dk'; 'roskilde@domstol.dk'; 'svendborg@domstol.dk'; 'sonderborg@domstol.dk'; 'viborg@domstol.dk'; 'aalborg@domstol.dk'; 'aarhus@domstol.dk'; 'bornholm@domstol.dk'; 'frederiksberg@domstol.dk'; 'an@adoptionsnaevnet.dk'; 'sekretaer@adoption.dk'; Line Raahauge Hvass; 'dt@datatilsynet.dk'; DNVK Kontorpostkasse Den Centrale Videnskabetiske Komité; Etisk Råd Kontorpostkasse; 'info@tinganes.fo'; 'govsec@nanoq.gl'; 'center@humanrights.dk'; Lægemedelstyrelsen; 'pf@patientforsikringen.dk'; POB Patientombuddet Institutionspostkasse; 'riomfr@fo.stm.dk'; 'riomgr@gl.stm.dk'; 'info@rigsrevisionen.dk'; Sundhedsstyrelsen Institutionspostkasse; 'samfund@advokatsamfundet.dk'; 'kontakt@cfh.ku.dk'; 'mail@danskeadvokater.dk'; 'mail@danskefamilieadvokater.dk'; 'apotekeforeningen@apotekeforeningen.dk'; 'hoeringssager@danskerhverv.dk'; 'di@di.dk'; 'Post@dommerforening.dk'; 'hoeringer@dommerfm.dk'; 'post@domstolsstyrelsen.dk'; 'djoef@djoef.dk'; 'ams@ams.dk'; 'info@muskelsvindfonden.dk'; 'info@rcfm.dk'; 'info@bedrepsykiatri.dk'; 'brd@brd.dk'; 'bf@boernesagen.dk'; 'bv@bornsvilkar.dk'; 'csh@csh.dk'; 'dhf@dhf-net.dk'; 'charlotte.moeller@danskkvindesamfund.dk'; 'Susie.Broendum@rh.regionh.dk'; 'info@patientsikkerhed.dk'; 'dh@handicap.dk'; 'charlotte.moeller@danskkvindesamfund.dk'; 'info@danskepatienter.dk'; 'dch@dch.dk'; 'em@diabetes.dk'; 'hellekoldnielsen@gmail.com'; Forbrugerrådet; 'aktiv@foreningenfar.dk'; 'fogf@fogf.dk'; 'paarorendeforeningen@get2net.dk'; 'info@gigtforeningen.dk'; 'admin@hjernesagen.dk'; 'post@hjertereforeningen.dk'; 'kvr@kvinderaad.dk'; 'info@cancer.dk'; 'lap@lap.dk'; 'info@boernogsamvaer.dk'; 'lgbt@lgbt.dk'; 'lfub@lfub.dk'; 'sek@spiseforstyrrelser.dk'; 'Landsforeningen@sind.dk'; 'stm@stm.dk'; 'moedrehjaelpen@moedrehjaelpen.dk'; 'info@patientforeningen-danmark.dk'; 'redbarnet@redbarnet.dk'; 'info@scleroseforeningen.dk'; 'mail@sjaldnediagnoser.dk'; 'aef@aeldreforum.dk'; 'ae@aeldremobiliseringen.dk'; 'aeldresagen@aeldresagen.dk'; 'cryos@cryos.dk'; 'info@europespermбанк.com'; 'Helle.bup@hotmail.com'; 'dk@kordegn.dk'; 'karin.erb@ouh.regionsyddanmark.dk'; 'DKF@kiropraktor-foreningen.dk'; 'dp@dp.dk'; 'dsr@dsr.dk'; 'info@tandlaegeforeningen.dk'; 'info@dansktp.dk'; 'dbio@dbio.dk'; 'fysio@fysio.dk'; 'etf@etf.dk'; 'ff@farmakonom.dk'; 'foa@foa.dk'; 'post@diaetist.dk'; 'frd@radiograf.dk'; 'fas@dadl.dk'; 'sek@jordemoderforeningen.dk'; 'dadl@dadl.dk'; 'lvs@dadl.dk'; 'pd@pharmadanmark.dk'; 'plo@dadl.dk'; 'yl@dadl.dk'; '3f@3f.dk'

2012-02-28

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse
Slotsholmsgade 10-12
DK-1216 København K

Emne: Høringssvar i forbindelse med forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v. børneloven og lov om adoption.

Ref.: Ministeriet for Sundhed og Forebyggelses skr. af 2012-01-31.

Foreningen Far til Støtte for Børn og Forældre har i forbindelse med hosliggende lovforslag følgende bemærkninger til lovforslaget:

- Foreningen kan tilslutte sig ændring nr. 6 (§ 15 stk. 2), således at de opbevarede befrugtede æg destrueres i tilfælde af kvindens død, skilsmisse eller ophør af samliv. Hermed sikres der imod misbrug af æg, samt at et barn ikke sættes i verden udelukkende ud fra egoistiske eller sorgbearbejdende motiver.
- Foreningen kan ikke tilslutte sig ændring nr. 8 (ophævelse af § 19). Med den hosliggende ændring, så vil man med forsæt kunne sætte et barn i verden som aldrig vil kunne komme til at kende eller møde den ene forælder (sit ophav).
- Foreningen er generelt modstander af anonym sæddonation. I mange lande, som Danmark normalt sammenligner sig med, er dette ikke muligt eller kun muligt i begrænset omfang. Vi har i Danmark en, om end meget begrænset, turisme, hvorunder udlændinge benytter sig af denne mulighed, da anonym sæddonation ikke er muligt i hjemlandet (herunder engelsktalende lande). Vi mener, at anonym sæddonation er en indirekte omgåelse af FNs Børnekonventions artikel 9 (Barnets ret til at bo sammen med sine forældre, medmindre dette skønnes uforeneligt med barnets tarv. Barnets ret til at opretholde kontakt til begge forældre, hvis det lever adskilt fra den ene eller dem begge). Endvidere er den anonyme sæddonation et latent folkesundsmæssigt problem, idet sæddonor kan få konstateret en livstruende sygdom senere i sit livsforløb, og på grund af anonymiteten er det for nuværende

Foreningen Far til Støtte for Børn og Forældre

ikke muligt at gennemføre undersøgelser, medicinering eller sygdomsforebyggelse for donorbarnet.

E. b.

Lars Hansen
Lokalformand, Region Hovedstaden

PERSONER FOR ADGANG TIL FORENINGEN FAR'S LOKALE PÅ 4.SAL

Lars Hansen - mobil
Flemming Fisker - mobil

Med venlig hilsen

Hans-Kristian Andersen
f/ regionsformand Lars Hansen

Foreningen Far til Støtte for Børn og Forældre.

Anna Skat Nielsen

Fra: DEP Sygehuspolitik Kontorpostkasse
Sendt: 7. marts 2012 09:37
Til: Anna Skat Nielsen
Emne: VS: Høring: Forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption
Vedhæftede filer: Høringsbrev KB.pdf; LOVFORSLAG HØRING.pdf; Høringsliste kunstig befrugtning.pdf; fesdaPacket.xml

Fra: Birgit V. Niclasen [mailto:BIVN@nanoq.gl]
Sendt: 29. februar 2012 17:09
Til: DEP Sygehuspolitik Kontorpostkasse; Anna Skat Nielsen; 'riomgr@gl.stm.dk'
Cc: Ann Birkekær Kjeldsen
Emne: VS: Høring: Forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption

Til Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse

Departementet for Sundhed takker for høringsmuligheden for ovennævnte lovforslag.
Vi har ingen kommentarer til forslaget.

Mvh

Lægefaglig konsulent
Birgit Niclasen
Departementet for Sundhed
Grønlands Selvstyre

Fra: Adam Abdel Khalik [mailto:aak@gl.stm.dk]
Sendt: 31. januar 2012 12:38
Til: Officiel post til GOVSEC
Cc: Rigsombudsmanden i Grønland
Emne: VS: Høring: Forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption

Til Grønlands Selvstyre, Formandens Departement, govsec@nanoq.gl.

Rigsombudsmanden i Grønland har d.d. modtaget vedhæftede brev fra Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse om høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption (Udvidelse af lov om kunstig befrugtnings anvendelsesområde, mulighed for anonym og ikke-anonym æg- og sæddonation i forbindelse med behandling med kunstig befrugtning, fastslåelse af faderskab i forbindelse med kunstig befrugtning og adoption af registreret partners barn samt fremmøde i adoptionssager m.v.).

Loven gælder ikke for Grønland, men lovens §§ 2 og 3 kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Eventuelle høringssvar, bemærkninger mv. bedes sendt til spok@sum.dk med kopi til ani@sum.dk og gerne med kopi til rigsombuddet (riomgr@gl.stm.dk).

Fristen for at komme med bemærkninger til udkastet er den **28. februar 2012**.

Rigsombudsmanden i Grønland

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse
spok@sum.dk

STRANDGADE 56
DK-1401 KØBENHAVN K
TEL. +45 32 69 88 88
FAX +45 32 69 88 00
CENTER@HUMANRIGHTS.DK
WWW.MENNESKERET.DK
WWW.HUMANRIGHTS.DK

DATO 29. februar 2012
J.NR.
540.10/26755/SWG

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption (Udvidelse af lov om kunstig befrugtnings anvendelsesområde, mulighed for anonym og ikke-anonym æg- og sæddonation i forbindelse med behandling med kunstig befrugtning, fastslåelse af faderskab i forbindelse med kunstig befrugtning og adoption af registreret partners barn samt fremmøde i adoptionssager m.v.)

Ved e-mail af 31. januar 2012 har Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse anmodet om at modtage Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til ovennævnte lovforslag.

Institut for Menneskerettigheder har af ressourcemæssige årsager ikke foretaget en fuldstændig menneskeretlig analyse af lovforslaget. Instituttet finder dog anledning til kort at gøre opmærksom på visse menneskeretlige aspekter i tilnytning til de foreslåede ændringer.

Området vedrørende kunstig befrugtning er omfattet af en række internationale konventioner, som Danmark har tilsluttet sig.

Det gælder blandt andet Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), hvor blandt andet artikel 8 om retten til respekt for privatlivet er særlig relevant. Efter Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols (EMD) praksis omfatter begrebet privatliv i artikel 8 blandt andet retten til respekt for både beslutningen om at blive og ikke blive forælder. For at en stats indgreb i forhold til beslutninger om at blive eller ikke blive forælder er lovligt, er det en forudsætning, at indgrebet har hjemmel i loven, er begrundet i et anerkendt hensyn og er nødvendigt, herunder proportionalt. Det er afgørende, at der

er en rimelig balance mellem modstående hensyn. EMD har udtalt, at staten i forbindelse med denne vurdering har en vis skønsmargin. Staten har en vid skønsmargin på områder, som rejser sensitive moralske og etiske spørgsmål i forbindelse med lægelig og videnskabelig udvikling, og hvor der ikke er konsensus mellem medlemsstaterne. Se f.eks. EMD's dom af 10. april 2007, *Evans mod Storbritanien*, og dom af 3. november 2011, *S.H. og andre mod Østrig*. I *Evans*-dommen fandt Domstolen blandt andet, at det ikke var en krænkelse af EMRK artikel 8, at en kvinde ikke kunne gennemføre en kunstig befrugtning, efter at hendes tidligere samlever og donor havde tilbagekaldt sit samtykke hertil som følge af samlivsophævelse. I *S.H.*-dommen fandt EMD blandt andet, at det ikke var en krænkelse af EMRK artikel 8, at der efter østrigsk lovgivning ikke var mulighed for at opnå hjælp til reagensglasbefrugtning i tilfælde, hvor dette forudsatte anvendelse af donorsæd eller donoræg.

- Det er Institut for Menneskerettigheders vurdering, at de med lovforslaget foreslåede ændringer ikke er i konflikt med EMD's nuværende praksis

Ved siden af EMRK har Europarådet desuden vedtaget konventionen om beskyttelse af menneskerettigheder og menneskelig værdighed i forbindelse med anvendelse af biologi og lægevidenskab: konvention om menneskerettigheder og biomedicin. Efter konventionen er det ikke tilladt at benytte teknikker til kunstig befrugtning med henblik på at vælge et barns køn bortset fra tilfælde, hvor alvorlige arvelige kønsbundne sygdomme skal undgås. Konventionen indeholder desuden blandt andet regler om samtykke på sundhedsområdet.

EU-chartret beskytter også retten til respekt for privatlivet, jf. herved artikel 7. EU har endvidere vedtaget direktiv 2004/23/EF om fastsættelse af standarder for kvaliteten og sikkerheden ved donation, udtagning, testning, behandling, præservering, opbevaring og distribution af humane væv og celler. Det fremgår af direktivets artikel 12 blandt andet, at medlemsstaterne bestræber sig på at sikre frivillig og vederlagsfri donation af væv og celler. Det fremgår endvidere af direktivets indledende betragtninger (nr. 29), at identiteten på en modtager af væv eller celler principielt ikke bør videregives til donor eller dennes familie og omvendt, dog vil donors anonymitet kunne hæves for eksempel i forbindelse med donation af kønsceller.

Herudover rejser området vedrørende kunstig befrugtning spørgsmål i forhold til FN's konvention om barnets rettigheder (Børnekonventionen). Det følger af konventionens artikel 7 blandt andet, at et barn fra fødslen så vidt muligt skal have ret til at kende og blive passet af sine forældre. Endvidere følger det af artikel 8 blandt andet, at staten skal respektere barnets ret til at bevare sin identitet, herunder statsborgerskab, sit navn og sine familieforhold uden ulovlig indblanding.

Artikel 7 og 8 i børnekonventionen giver i forbindelse med kunstig befrugtning blandt andet anledning til overveje, om retten til at kende sine forældre og bevare sin identitet omfatter retten til at kende sine genetiske forældre.

FN's Børnekomité udtalte i forbindelse med sine konkluderende anbefalinger til Danmark i 1996 (CRC A/51/41) blandt andet: "Concerning the right of a child to know his or her origins, the Committee notes a possible contradiction between this provision of the Convention and the policy of the State party with respect to artificial insemination."

FN's Børnekomité ses ikke at have gentaget lignende i sine senere konkluderende anbefalinger til Danmark.

Institut for Menneskerettigheder har noteret, at der med lovforslaget åbnes op for anvendelse af ikke-anonym sæd- og ægdonation i forbindelse med kunstig befrugtning og derved tages et skridt i retningen af at sikre, at børn så vidt muligt har ret til at kende deres genetiske ophav.

Der henvises til sagsnr. 1100896.

Med venlig hilsen

Jonas Christoffersen
Direktør

Tina Petersen

Fra: Anna Skat Nielsen
Sendt: 28. februar 2012 15:30
Til: DEP Sygehuspolitik Kontorpostkasse
Emne: VS: Hørings svar angående forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning

Anna Skat Nielsen
Specialkonsulent, Sygehuspolitik

Direkte tlf. 72 26 94 31
Mail: ani@im.dk

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse • Slotsholmsgade 10-12 •
1216 København K • Tlf. 7226 9000 • Fax 7226 9001 • www.sum.dk

Fra: Lillian Bondo [<mailto:lib@jordemoderforeningen.dk>]
Sendt: 28. februar 2012 15:29
Til: Anna Skat Nielsen
Cc: Jette Poder; Kit Dynnes Hansen
Emne: Hørings svar angående forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning

Kære Anna Skat Nielsen

På vegne af Jordemoderforeningen skal jeg hermed tiltræde, at der ændres sigte med lovgivningen, således at den ikke alene omfatter lægelig behandling af infertilitet, men generelt omfatter infertilitetsbehandling ydet af sundhedspersoner.

Jordemoderforeningen er ikke overraskende sympatisk indstillet over for det at få børn. Vi anerkender, at der er et stort behov for behandling af infertilitet, som er en tung tilstand for de kvinder og mænd, som brændende ønsker at stifte familie.

I den forbindelse vil vi gerne fortsat understrege, at der er et enormt behov for forskning i årsager til infertilitet. Det er alvorligt, at et stort antal unge mænd og kvinder har reproduktionsforstyrrelser, skønt de er kommet af, hvad vi har antaget, var en sund og sikker ramme for deres opvækst og kønsmodning. Er det livsstil, er det kemikalier, ligger det generationer tilbage?

Derudover finder Jordemoderforeningen, at man kan blive forældre på flere måder end gennem egne børnefødsler. Imidlertid er det meget kostbart at adoptere, noget, der i høj grad er med til at skævvride mulighederne for at tage et barn til sig. Vi er opmærksomme på, at det ikke er sigtet med denne høring at arbejde med infertilitetsforskning eller adoption, men der er en sammenhæng, som bør medtænkes af lovgivende og bevilgende myndigheder.

De øvrige, meget vanskelige, debatter for og imod anonymitet, donation af kvindeæg, krydsdonation, anvendelse af sæd og æg efter donors død med mere, finder vi er alsidigt belyst gennem Etisk Råds hørings svar, og Jordemoderforeningen har ikke specifikke standpunkter at tilbyde på disse spørgsmål.

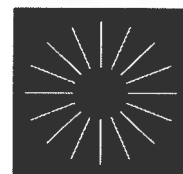
Med tak for høringen,

Lillian Bondo

Jordemoder, MPA
Formand for Jordemoderforeningen

mobil +4523439433

Skt. Annæ Plads 30
1250 København K
Tlf: +45 46 95 34 00
www.jordemoderforeningen.dk

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse

24. februar 2012

Forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption

Kvinderådet takker for lejligheden til at afgive høringssvar vedrørende ovenstående.

Lov om kunstig befrugtning

Kvinderådet kan tilslutte sig de foreslåede ændringer.

Børneloven

Kvinderådet tilslutter sig bemærkningerne fremsat af LGBT Danmark i deres høringssvar til ændringen af Børneloven.

Adoptionsloven

Kvinderådet hilser forslaget velkomment og vil særligt fremhæve ændringen, der betyder, at der ikke længere skal være et krav om personligt fremmøde i forbindelse med afgivelse af samtykke til stedbarnadoption.

Med venlig hilsen
Kvinderådet
Randi Iversen
Forkvinde

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse

spok@sum.dk
cc ani@sum.dk

9. Februar 2012

Forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption

LGBT Danmark - Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner - takker for lejligheden til at afgive hørings svar på lovforslaget om kunstig befrugtning.

Indledningsvis skal bemærkes, at Landsforeningen er meget tilfreds med forslaget åbningen op for adgang til anonym såvel som ikke-anonym donation. Landsforeningen har i mange år talt for netop en sådan løsning.

Landsforeningen har dog en række bemærkninger til forslaget.

Lov om kunstig befrugtning

Lovens anvendelsesområde

§ 1, nr. 1-3 vedrører lovens anvendelsesområde, idet den ikke længere alene skal omfatte lægers virke. Der udvides i to retninger:

- Loven skal gælde for sundhedspersoner, således som disse er defineret i sundhedslovens § 6.
- Loven skal gælde for vævscentre.

Udvidelsen omfatter således en persongruppe og en institutionsgruppe. Landsforeningen har forståelse for, at man ønsker loven skal omfatte alle virksomheder, der udfører kunstig befrugtning, således forhold vedr. slægtskab mv. kan håndteres ensartet, uanset om et barn er undfanget på fx. en lægeklinik eller på en jordemoderklinik.

Det forekommer imidlertid problematisk at definere anvendelsesområdet på basis af en borgers uddannelse og erhverv. Det anføres specifikt, at loven ikke vil omfatte hjemmeinsemination foretaget af ikke-sundhedspersoner - og dermed implicit, at loven gælder for hjemmeinsemination

LGBT Danmark – Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner
NGO in special consultative status with the economic and social council of the United Nations

foretaget af en sundhedsperson. Det er helt korrekt, ikke at lade hjemmeinsemination omfatte af loven, dels fordi der ikke kan skelnes mellem hjemmeinsemination og samleje, dels fordi et forbud ville være umuligt at administrere. Det er også sundhedsmæssigt uproblematisk: Når det i sin tid kunne lade sig gøre at åbne jordemoderklinikkerne, var det netop fordi, simpel insemination kan foretages af enhver, uden der vil være tale om kvaksalveri.

På den baggrund er det problematisk hvad angår lovens anvendelsesområde at skelne mellem sundhedsperson og ikke-sundhedsperson - der burde skelnes mellem hjemmeinsemination og ikke-hjemmeinsemination. Lovforslaget lægger op til, at en borgers rettigheder i forhold til en privat og lovlig handling afhænger af vedkommendes uddannelse.

I stedet bør lovens anvendelsesområde defineres på basis af institutionsgrupper, ikke persongrupper. Man kunne tale om 'alle offentlige og private virksomheder der leverer ydelser indenfor kunstig befrugtning' eller lignende.

Ægdonation

Lovforslaget åbner op for, at der kan benyttes kendt ægdonor. Dog opretholdes § 5, som bestemmer, at der ikke må etableres kunstig befrugtning, medmindre ægcellen stammer fra den kvinde, der skal føde barnet, eller sæden stammer fra hendes partner. Bestemmelsen er formuleret heteronormativt, idet der ligger en antagelse om, at den fødende kvindes partner er en mand. Intentionen med paragraffen er at sikre, at mindst den ene partner er genetisk forælder til barnet.

Landsforeningen får jævnligt forespørgsler fra lesbiske par om, hvorvidt den ene kan donere et æg til den anden. Dermed ville begge forældre være 'biologisk involveret' i familieførgelsen.

På den baggrund skal Landsforeningen foreslå, at lovforslaget suppleres med en revision af § 5, fx. således:

Der må ikke etableres kunstig befrugtning, medmindre ægcellen stammer fra den kvinde, der skal føde barnet *eller hendes partner*, eller sæden stammer fra hendes partner.

Det skal bemærkes, at en konsekvens af § 5 i sin nuværende form er, at en lesbisk (eller en enlig), der har behov for ægdonation for at kunne blive gravid, ikke har adgang til sådan.

Slægtskab

Lovforslagets § 1, nr. 4, indfører en § 5a, stk. 1, som forbyder kunstig befrugtning hvor kønscellerne stammer fra 'nært beslægtede eller i øvrigt nærmere beslægtede personer'. Dette er velbegrunder, når der er tale om biologisk slægtskab, nemlig for at undgå indavl. Det forekommer imidlertid irrelevant for sociale familierelationer. Det er således ikke usædvanligt, at et lesbisk par vælger en bror til medmoderen som donor, hvorved 'generne fra de to familier blandes'. Her er sæddonor ganske vist nært beslægtet med medmoderen, men ikke genetisk beslægtet med moderen. Derved falder argumentet for bestemmelsen til jorden.

En mere rationel bestemmelse ville være:

Der må ikke etableres kunstig befrugtning, hvor ægcellen og sæd stammer fra *genetisk* nært beslægtede eller i øvrigt nærmere beslægtede personer.

LGBT Danmark – Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner
NGO in special consultative status with the economic and social council of the United Nations

NYGADE 7 • POSTBOKS 1023 • 1007 KØBENHAVN K • TLF. 33 13 19 48
LBL@LBL.DK • WWW.LGBT.DK

I øvrigt taler bemærkningerne til § 2, nr. 2 vedr. § 28, stk. 2 om "hvis et familiemedlem [...] vælger at donere sæd til parret". Dette har formodentligt baggrund i konkrete erfaringer i styrelsen, men der er i så fald nok sjældent tale om et fjernt familiemedlem.

Børneloven

Lovforslagets § 2 vedrører børnelovens bestemmelser vedr. forældreskab ved kunstig befrugtning.

§ 2, nr. 2 om § 28, stk. 1 åbner mulighed for anvendelse af åben og ikke-anonym sæddonation. Dette har hidtil kun været muligt på jordemoderklinikkerne, men forslaget åbner op for muligheden på alle klinikker. Landsforeningen er tilfreds med, at der gøres op med de uklare retlige forhold, og at man i stedet anerkender borgernes forskelligartede tilgang til familiedannelse. Dette er et skridt i retning af en mere mangfoldig og inkluderende familieopfattelse.

Dette kommer også til udtryk i bemærkningernes afsnit 3.2.4, hvor der står:

Selvom intentionen bag børneloven om, at et barn så vidt muligt skal have en far, fortsat bør prioriteres, tilsiger udviklingen på området for sæddonation, at der i et vist omfang også bør tages hensyn til sæddonor og den frihed sæddonor, kvinden og kvindes ægtefælle eller partner har til at vælge donationsform og måder at etablere et familieliv på.

Derfor er det også noget overraskende at se forslaget til § 28. I bemærkningerne står her:

2.2.7. Forslagets § 28, stk. 2

[...]

Har sæddonor valgt at donere sæd til brug for behandlingen af en bestemt kvinde, vil han være bekendt med kvindens identitet, ligesom hun også vil være bekendt med hans identitet. Det vil for eksempel være tilfældet, hvor en enlig kvinde eller et lesbisk par har aftalt med en ven eller et homoseksuelt par, at kvinden/en af kvinderne skal behandles med kunstig befrugtning med sæd fra en af de medvirkende mænd. I disse tilfælde skal donoren anses som far til barnet.

3.2.8. Forslagets § 28, stk. 3

Dog vil bestemmelsen i den foreslåede § 27, stk. 1, føre til, at en donor, der er kendt, og som donerer sæd til en bestemt kvinde, ikke vil blive far, hvis kvinden, der behandles med donorens sæd, er gift eller samlevende med en mand, og ægtefællen eller partneren samtykker til behandlingen og i den forbindelse påtager sig faderskabet til barnet. Disse tilfælde vil efter den foreslåede § 28, stk. 3, ikke være omfattet af stk. 2 i den foreslåede bestemmelse. Det vil for eksempel være tilfældet, hvis et familiemedlem eller en ven vælger at donere sæd til parret. Her er donor, som er kendt, ikke tiltænkt en aktiv rolle i barnets liv, og barnet får en far i form af ægtefællen eller kvindens partner.

Således er § 28, stk. 3 en undtagelsesbestemmelse for heteroseksuelle, eller mere præcist, par af modsat køn. Stk. 2 indfører en generel bestemmelse, mens stk. 3 undtager heteroseksuelle fra den generelle bestemmelse.

Forslaget er højst problematisk. Det specificeres, at et heteroseksuelt par kan anvende en kendt donor, og de tre kan vælge, enten at donor skal være juridisk far, eller at kvindens partner skal være juridisk far.

Teknisk set handler det om samtykkeerklæringer:

- En kvindes mandlige partner kan give samtykke til behandling og anses herefter som far.
- Sæddonor kan give samtykke til behandling af en bestemt kvinde. Hvis ikke partner har givet samtykke, kan donor i så fald idømmes faderskab. Hvis både donor og partner har givet samtykke, er partner juridisk forælder.

Lovforslaget giver ikke en mors kvindelige partner lov til at afgive samtykke, og dermed opnås ikke mulighed for at anvende kendt donor.

Netop en sådan løsning vil være uhyre værdifuld og tiltrængt blandt regnbuefamilier. Her er der ofte tale om, at et lesbisk par får børn med en bekendt, og i nogle familier er han tiltænkt rollen som far, i andre familier er han alene tiltænkt rollen som kendt donor.

Når lesbiske par benytter en dem bekendt donor, bliver de, hvis de ikke oplyser hans identitet til myndighederne, stillet for retten. Det sker uanset at alle tre parter er enige om familiestrukturen. Den manglende adgang til at afgive samtykke er derfor endog meget generende og umyndiggørende overfor mange regnbuefamilier.

Lovforslaget udsiger udtrykkeligt, at en sådan løsning er ikke tilgængelig for et lesbisk par og en mand. Således gives heteroseksuelle et valg til, hvordan de vil etablere en familie under anvendelse af kendt donor, mens regnbuefamilien umyndiggøres. Der gives ingen - og der findes ingen - saglig begrundelse for en sådan forskelsbehandling.

Når der nu læges op til at indføre en ny type samtykkeerklæring, donorerklæringen, så bør det ske på en måde, som gavner alle relevante familier. Landsforeningen er opmærksom på, at regeringen ønsker at udrede familieretlige forhold som konsekvens af indførelsen af et kønsneutralt ægteskab. Landsforeningen er derfor også indforstået med, at retsvirkninger som følge af ægteskabet, afventer dette udredningsforløb. Men de nærværende bestemmelser er ikke bundet op på ægteskabet, hvorfor der heller ikke er grund til at afvente en udredning.

Landsforeningen skal derfor foreslå, at en moders kvindelige partner får adgang til at afgive en samtykkeerklæring, hvilket kunne formuleret fx. således:

§ 28, stk. 6. Undtaget fra stk. 2 er tilfælde, hvor kvindens kvindelige partner har afgivet samtykke til behandling, hvorefter denne kan idømmes forældreskab.

Adoptionsloven

Det er tilfredsstillende, at det ikke længere skal være nødvendigt med personligt fremmøde til vejledning ved stedbarnsadoption. Landsforeningen har modtaget utallige henvendelser fra par, der har oplevet vejledningen ydmygende, for så vidt den har bestået i at advare den biologiske mor

om konsekvenserne af en stedbarnsadoption. Her har det personlige været særligt ubehageligt.

Men der er et problem. Loven er anført at skulle træde i kraft 1. juli 2012. Loven om kønsneutralt ægteskab er i det pågældende lovforslag anført at skulle træde i kraft den 15. juni 2012. Denne lov ophæver partnerskabsloven.

Det betyder, at par, der ikke den 15. juni 2012 allerede har indgået registreret partnerskab, ikke kan få adgang til den tidlige stedbarnsadoption. Det er derfor nødvendigt at formulere § 3, nr. 2 således den omfatter såvel registrerede partnere som ægtefæller af samme køn, fx.

2. § 8 a, stk. 1, affattes således: »Samtykke efter § 7 kan uanset § 8, stk. 2, modtages tidligere end 3 måneder efter barnets fødsel, hvis adoptanten ønsker at adoptere sin registrerede partners *eller samkønnede ægtefælles* barn, der antages at være blevet til ved kunstig befrugtning med donorsæd, hvis donor ikke udlægges som far, jf. børnelovens § 28, stk. 1, og hvis partnerne *eller ægtefællerne* boede sammen på tidspunktet for den kunstige befrugtning.«

Igen er Landsforeningen opmærksom på, at social- og integrationsministeren vil udrede sammensatte familieretlige problemstillinger for regnbuefamilier. Dette vil antageligvis pege frem mod en oprydning i disse særbestemmelser for forældrepar af samme køn. Men indtil da, må disse ikke miste det meget vigtige fremskridt det var, at få adgang til stedbarnsadoption fra fødslen.

Med venlig hilsen

LGBT Danmark

Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner

Vivi Jelstrup
Landsforperson

Søren Laursen
Retspolitisk talsperson

LGBT Danmark – Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner
NGO in special consultative status with the economic and social council of the United Nations

NYGADE 7 • POSTBOKS 1023 • 1007 KØBENHAVN K • TLF. 33 13 19 48
LBL@LBL.DK • WWW.LGBT.DK

Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen
famlestyrelsen@famstyr.dk

Ministeriet for Ligestilling og Kirke
km@km.dk

Forslag til Lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, retspleje-loven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab (Ægteskab mellem to personer af samme køn)

Forslag til Lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn)

9. februar 2012

LGBT Danmark - Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner - skal takke for at få lovforslagene om kønsneutralt ægteskab i høring. Da der er stor sammenhæng mellem de to forslag, har vi valgt at skrive et samlet høringsvar.

Det skal indledningsvis slås fast, at Landsforeningen er meget tilfreds med indholdet af disse lovforslag. Der er dog enkelte punkter, vi ønsker at tage op.

Ægteskab mellem to personer af samme køn

LGBT Danmark finder lovforslagets elementer meget tilfredsstillende:

- At samkønspar bliver omfattet af ægteskabsloven.
- At det bliver muligt at konvertere et registreret partnerskab til et ægteskab.
- Ophævelse af tilknytningskravet.
- International kompetence til at opløse ægteskab indgået i Danmark.

Landsforeningen er indforstået med, at indførelsen af et kønsneutralt ægteskab sker som en totrinsraket, således nye retsvirkninger vil blive gjort til genstand for en udredning for siden at blive udmøntet i lovgivning. Landsforeningen bidrager gerne til udredningsarbejdet.

LGBT Danmark – Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner
NGO in special consultative status with the economic and social council of the United Nations

Den centrale bestemmelse i lovforslaget (§ 1, nr. 2) er formuleret som

§ 1. Loven finder anvendelse på ægteskab mellem to personer af forskelligt køn og mellem to personer af samme køn.

Det er samme formulering som i 2009-10 L 123 af Lone Dybkjær (RV), Margrethe Vestager (RV), Morten Østergaard (RV). Dengang gjorde Landsforeningen opmærksom på, at det at man så vidt muligt bør undgå at lovgive med udgangspunkt i en kønsopfattelse, der bygger på en forenklet forståelse af to køn. Vi foreslog en alternativ formulering, som blev optaget som ændringsforslag i betænkningen og vedtaget ved 2. behandlingen:

Ændringsforslag

Af etmindretal(RV), tiltrådt af et flertal(S, SF, EL, LA og Christian H. Hansen (UFG)):Til § 11)

Den under nr. 1 foreslåede § 1 affattes således: »§ 1.Loven finder anvendelse på ægteskab mellem to personer uanset disses køn.« [Præcisering af det kønsneutrale perspektiv i forslaget]

Bemærkninger

Til nr. 1 Forslagsstiller ønsker i overensstemmelse med bemærkningerne fra LGBT Danmark at undgå et udgangspunkt i kønsopfattelsen, der er forsimplet.

Det er stadig Landsforeningens opfattelse, at denne formulering er mere inkluderende, korrekt og fremtidssikker, og vi foreslår igen dens anvendelse. Dette skal på nuværende tidspunkt også ses i forbindelse med regeringsgrundlagets punkt om juridisk kønsskifte:

Regeringen vil undersøge reglerne om kønskorrigerende behandling, herunder mulighederne for at foretage juridisk kønsskifte uden krav om kirurgiske indgreb.

Dette peger i retning af, at dansk lovgivning kunne blive mere inkluderende overfor borgere, der ikke er ciskønnede. Derfor ville det være uheldigt at lave en vigtig justering af familieretten formuleret med udgangspunkt i en forenklet kønsopfattelse.

Lovforslagets § 1, nr. 6 er formuleret således:

6. Efter § 58 c indsættes i kapitel 5 a: "§ 58 d. Et partnerskab, der er registreret efter lov om registreret partnerskab, kan efter parternes ønske omdannes til et ægteskab af den myndighed, der er nævnt i § 13. Social- og integrationsministeren kan fastsætte regler herom."

I bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser bliver den indskudte sætning - "der er registreret efter lov om registreret partnerskab" - ikke uddybet. Hvis den tages bogstaveligt, er det således alene partnerskaber indgået i Danmark, der kan konverteres.

I bemærkningerne til § 3 anføres:

LGBT Danmark – Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner
NGO in special consultative status with the economic and social council of the United Nations

NYGADE 7 • POSTBOKS 1023 • 1007 KØBENHAVN K • TLF. 33 13 19 48
LBL@LBL.DK • WWW.LGBT.DK

Som nævnt i de almindelige bemærkninger i afsnit 1 er det muligt at indgå registreret partnerskab i andre lande. Sådanne partnerskaber anerkendes i dag efter dansk ret, hvis deres retsvirkninger svarer til retsvirkningerne af et registreret partnerskab efter partnerskabsloven. I så fald kan partnerskabet registreres i CPR. Selvom partnerskabsloven ophæves, opretholdes denne retstilstand.

Det fremgår således, at Danmark anerkender andre landes partnerskaber, men kun danske partnerskaber er konverterbare. Det ville betyde, at et par, der har indgået registreret partnerskab i udlandet, ville skulle skilles for at kunne opnå ægteskab i Danmark.

Landsforeningen finder ikke en sådan retstilstand tilfredsstillende og skal derfor anbefale, at lovforslagets suppleres med en bestemmelse om, at et i udlandet indgået registreret partnerskab med samme retsvirkninger som det danske, ligeledes kan konverteres til et ægteskab.

I forlængelse af denne diskussion skal det også bemærkes, at der bør fremgå eksplicit, at Danmark anerkender andre landes kønsneutrale ægteskaber. Dette kan være relevant, når lande, som nu Danmark, indfører et ægteskab, hvor retsvirkningerne for par af samme køn er forskellige fra retsvirkningerne for par af modsat køn.

Selvom partnerskabsloven har gjort det muligt administrativt at anerkende andre landes partnerskabslove som sammenlignelige med det danske partnerskab, har det været Landsforeningens oplevelse gennem årene, at det har været meget vanskeligt at få ministeren til at bringe denne kompetence i spil. Vi skal derfor kraftigt anbefale, at der skabes smidige rammer til at anerkende familieretlige udviklinger i udlandet hvor der skabes registrerede partnerskaber eller kønsneutrale ægteskaber.

Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn

I forhold til *forslag til Lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn)* har Landsforeningen kun få bemærkninger. Landsforeningen er helt enig i, at præster skal have mulighed for, af teologiske årsager at undlade at medvirke ved vielse af par af samme køn eller en velsignelse af et sådant pars forhold.

Det er tilfredsstillende, at adgangen gives til præster, mens det indskræpes, at hverken præsten eller menighedsrådet må nægte anvendelsen af kirkens faciliteter til en vielse af et par af samme køn.

Lovforslaget nævner alene velsignelse af et ægteskab mellem to personer af samme køn (§ 7a, stk. 2). Da der stadig også fremover vil eksistere gældende registrerede partnerskaber, som enten er indgået i Danmark før ændringerne af ægteskabsloven eller i udlandet, burde bestemmelsen også omfatte disse. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at de eksisterende velsignelsesritualer forbliver uændrede og kan anvendes som hidtil. Det bør præciseres, hvis der hermed (også) menes velsignelse af registrerede partnerskaber.

Vielsesattester

LGBT Danmark vil allerede gerne på dette sted bemærke, at vielsesattester fremover bør formuleres kønsneutralt, så der ikke er alternative betegnelser for ægtefællerne hvis de har modsat hhv. samme køn. Det bør således være samme attest der anvendes for alle par uanset ægtefællernes køn.

Vielsesbemyndigelse

Som det fremgår af lovforslagets bemærkninger, vil reglerne om vielse af personer af samme køn også finde anvendelse på vielser i anerkendte og godkendte trossamfund. Vielsesbemyndigelse ligger under social- og integrationsministerens ressort.

Når den danske stat giver vielsesbemyndigelse til trossamfund eller præster, er det et tilbud fra staten om at en vielse i trossamfundet kan anerkendes som en juridisk vielse. Staten bør kun have én bemyndigelse, som skal omfatte alle par. Hvis der findes en bemyndigelse til par af modsat køn og en anden til par af samme køn, vil staten medvirke til trossamfunds sondring mellem de to. Det skal staten ikke.

I forlængelse heraf bør det derfor meddeles anerkendte og godkendte trossamfund, at de efter lovens ikrafttrædelse er bemyndigede til at vie par af samme køn. Landsforeningen er selvfølgelig enig med bemærkningernes henvisning til, at det er op til det enkelte trossamfund at bestemme, om to personer af samme køn kan indgå ægteskab i trossamfundet.

Med venlig hilsen

LGBT Danmark

Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner

Vivi Jelstrup
Landsforperson

George Hinge
Kirkepolitisk talsperson

Søren Laursen
Retspolitisk talsperson

LGBT Danmark – Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner
NGO in special consultative status with the economic and social council of the United Nations

NYGADE 7 • POSTBOKS 1023 • 1007 KØBENHAVN K • TLF. 33 13 19 48
LBL@LBL.DK • WWW.LGBT.DK

Landsforeningen For Ufrivilligt Barnløse

”Høring over udkast til forslag til Lov om ændring af kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning mv., børneloven og lov om adoption (Udvidelse af lov om kunstig befrugtnings anvendelsesområde, mulighed for anonym og ikke-anonym æg- og sæddonation i forbindelse med behandling med kunstig befrugtning og adoption af registreret partners barn samt fremmøde i adoptionsager mv.)

Landsforeningen for Ufrivilligt Barnløse (LFUB) takker for muligheden for at afgive høringsvar på ændring af ovenfor omtalte lov jf. høringsbrev og lovudkast modtaget 31. januar 2012.

LFUB hilser ændringsforslagene velkommen og tilslutter os ændringsforslaget i sin helhed. Dele af lovudkastet giver anledning til nedenstående bemærkninger, som vi allerede har udtrykt i et dialogmøde med sundhedsordførerne fra S, SF, R og EL 11. januar 2012.

Ligestilling af sæd- og ægdonation – et skridt i den rigtige retning.

Med nærværende lovudkast åbnes for muligheden for to nye donationsformer for ægdonation, hhv. krydsdonation, hvor en kvinde får ret til et æg fra en ægpulje, hvis hun medbringer en donor, som samtidig donerer et æg til puljen. Donoren kan for eksempel være et familiemedlem eller en veninde. Og åben donation, altså behandling med æg fra ikke-anonyme donorer, sådan at man som donor kan vælge om man vil være anonym eller ej, og at man som modtager kan vælge om man vil have et æg fra en anonym eller en kendt donor.

Nærværende lovudkast tilgodeser LFUB's anbefaling i et tidligere høringsvar fra LFUB på Indenrigs- og Sundhedsministeriets lovudkast fra 3. februar 2011 til ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning mv. (ændrede regler

LFUB

Landsforeningen for Ufrivilligt Barnløse • Skibbroen 6, 2, Postboks 13 • 6200 Aabenraa
Tlf: 3529 4257 • Fax: 7462 7772 • lfub@lfub.dk • www.lfub.dk

for sæddonation). LFUB anbefalede for et år siden, at man juridisk ligestiller æg- og sæddonation. Ligestillingen af æg- med sæddonation er et skridt i den rigtige retning.

Ægdonation - et massivt rekrutteringsproblem.

Nærværende lovudkast med lovliggørelse af krydsdonation forventes at give nogle flere donorer, som vil hjælpe nærmeste pårørende. Men manglen på donoræg forventes ikke at blive løst alene ved denne nye donationsform. Derfor ønsker LFUB stærkere fokus på rekrutteringsproblematikken.

LFUB gentager foreningens synspunkt som udtrykt på førømtalte dialogmødet med sundhedsordførerne fra S, SF, R og EL, nemlig at der fortsat er ulighed for de fertilitetspatienter, som grundet sygdommen infertilitet behøver donoræg. Fertilitetspatienter med behov for donoræg tilbydes ikke behandling på de offentlige ej heller den overvejende del af de private fertilitetsklinikker. Problemet skyldes massiv mangel på donorer. De offentlige fertilitetsklinikker melder om ventetid på mindst to år. De private fertilitetsklinikker skriver om ventetid på ”over et år”, og flere steder har man lukket for ventelisterne og sender patienter direkte til behandling på udenlandske klinikker. Problemet er tydeligt at se, når man ser på talsiden. I Danmark foretages der cirka ca. 225 ægdonationer årligt. Dansk Fertilitetsselskab vurderer, at der er behov for det tredobbelte antal. Når patienter med behov for donoræg ikke tilbydes behandling i Danmark men er nødsaget til at rejse udenlands for behandling, oplever de dårlig kommunikation grundet sprogbarrierer på de udenlandske klinikker. Barrierer der giver anledning til misforståelser eksempelvis vedrørende dosering og brug af medicin. Der er en tryghed ved at blive behandlet herhjemme, hvor man kan sproget og hvor patienten ved, at klinikkerne følger procedurer og retningslinjer stipuleret af Dansk Fertilitetsselskab.

LFUB mener, der er akut behov for at prioritere en målrettet rekrutteringsindsats igennem en landsdækkende oplysningskampagne varetaget af Sundhedsstyrelsen. En kampagne der understreger sammenhængen mellem en folkelig opbakning om den folkesag, LFUB mener det er at finde frivillige donorer til at hjælpe patienter, som lider af folkesygdommen infertilitet. LFUB skal i denne forbindelse gerne bistå Sundhedsstyrelsen med ressourcer til at realisere kampagnen.

LFUB

Landsforeningen for Ufrivilligt Barnløse • Skibbroen 6, 2, Postboks 13 • 6200 Aabenraa
Tlf: 3529 4257 • Fax: 7462 7772 • lfub@lfub.dk • www.lfub.dk

Fortsat diskrimination af fertilitetspatienter med behov for dobbelt donation.

LFUB tilråder, at nærværende lovudkast vedrørende donation går hele vejen ved i tillæg til åben donation og krydsdonation at lovgiggøre dobbeltdonation, hvor både sæd og æg bliver doneret, samt embryo donation/adoption. Det muliggør behandling i Danmark for barnløse par, hvor begge parter grundet infertilitet er nødsaget til at adoptere genetisk arvemateriale fra donor, samt enlige kvinder, som grundet infertilitet er nødsaget til at adoptere æg og samtidig benytter donorsæd. I dag tvinges disse patienter til udlandet med risici for mangelfuld kommunikation og vejledning. Embryo-adoption ligger i naturlig forlængelse af dobbeltdonation. Tusindvis af befrugtede æg, som er i overskud hos fertilitetspatienter, der har fået de ønskede børn, destrueres, når de har været opbevaret i max. 5 år. Dette anser LFUB for stærkt uhensigtsmæssigt i lyset af, at der mangler ægdonorer. Embryo-adoption svarer til almindelig adoption, som for længst er fuldt lovlig i Danmark.

På førromtalte dialogmøde med sundhedsordførerne fra S, SF, R og EL, udtrykte Det Radikale Venstres Camilla Hersom åbenhed for embryo-adoption og dobbeltdonation. Camilla Hersom udtaler til LFUB's medlemsblad KIMEN (udkommer medio marts 2012):

"Vi er meget åbne for at se på det. Det adskiller sig jo ikke fra for eksempel adoption, hvor forældrene heller ikke er det biologiske ophav. Hvis de kommende forældre går i kast med de her ting, så er der tale om ønskebørn, hvor de har gjort sig grundige overvejelser inden de begynder. Men det vigtige er at få taget et skridt i den rigtige retning. Så må vi se om vi kan nå at få nogle af de her ting med, eller om det først bliver i næste omgang."

LFUB understreger vigtigheden af en hel løsning allerede i første omgang.

Terminologi.

LFUB tilslutter sig punktet Terminologi fra Dansk Fertilitets-selskabs høringssvar på nærværende lovudkast. LFUB mener, at udtrykket "kunstig befrugtning" bør ændres til "assisteret befrugtning" (Assisted Reproduction = ART). Både, som DFS pointerer, for at harmonisere terminologien med det øvrige Europa og resten af verden. Og for at undgå, at man med

LFUB

Landsforeningen for Ufrivilligt Barnløse • Skibbroen 6, 2, Postboks 13 • 6200 Aabenraa
Tlf: 3529 4257 • Fax: 7462 7772 • lfub@lfub.dk • www.lfub.dk

udtrykket "kunstig", som LFUB anser for diskriminerende er medvirkende, til at fastholde myter om behandling af ufrivillig barnløshed. Udtrykket "assisteret" betoner det forhold at man som ufrivillig barnløs i behandling får assistance til at opnå en graviditet.

Konklusion

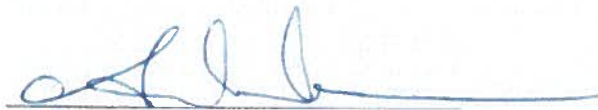
LFUB støtter ændringer af 'Lov om assisteret reproduktion' som vi imødeser vil bedre vilkårene for landets ufrivilligt barnløse.

Som anbefalinger for at understøtte lovændringens ambitioner om at forbedre tilbuddet om behandling med assisteret reproduktion, har vi i vores hørings svar stillet forslag til:

- En national kampagne der har til formål at rekruttere flere ægdonorer.
- Åbning for yderligere to donationsformer: dobbeltdonation og embryoadoption.
En mere hensigtsmæssig terminologi ved en ændring fra "kunstig befrugtning" til "assisteret reproduktion".

23. februar 2012.

På vegne af bestyrelsen i LFUB,

Annika Lion Kristensen,
Formand

LFUB

Landsforeningen for Ufrivilligt Barnløse • Skibbroen 6, 2, Postboks 13 • 6200 Aabenraa
Tlf: 3529 4257 • Fax: 7462 7772 • lfub@lfub.dk • www.lfub.dk

Landsforeningen For Ufrivilligt Barnløse

”Høring over udkast til forslag til Lov om ændring af kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning mv., børneloven og lov om adoption (Udvidelse af lov om kunstig befrugtnings anvendelsesområde, mulighed for anonym og ikke-anonym æg- og sæddonation i forbindelse med behandling med kunstig befrugtning og adoption af registreret partners barn samt fremmøde i adoptionssager mv.)

Landsforeningen for Ufrivilligt Barnløse (LFUB) fremsendte fredag d. 24. marts 2012 foreningens høringssvar på ændring af ovenfor omtalte lov jf. høringsbrev og lovudkast modtaget 31. januar 2012. Efterfølgende er LFUB blevet opmærksom på afsnit 2.4. Destruktion af ægtefælle eller samlevers opbevarede sæd i tilfælde af mandens død, som vi ikke i første omgang har valgt at kommentere på. Kristeligt Dagblad bragte igår en artikel om emnet ægtefælle eller samlevers ret til opbevaret sæd i tilfælde af mandens død <http://www.etik.dk/artikel/452889:Debat--DEBAT--Naar-manden-ligger-i-graven--og-saeden-ligger-i-banken>. I lyset af denne debat, der tager afsæt i lovudkastets pkt. 2.4., ønsker LFUB kort at tilkendegive foreningens anbefalinger.

Vedrørende retten til at benytte afdøde ægtefælle eller samlevers nedfrosne sæd.

LFUB tilslutter sig fuldt ud lovudkastets ændringsforslag, der ophæver bestemmelsen om, at der skal ske destruktion af ægtefællens eller samleverens opbevarede sæd i tilfælde af mandens død. Hermed gives det enkelte par mulighed for at beslutte sig for, om manden vil give sit samtykke til, at kvinden han efterlader kan vælge muligheden for fælles barn og at dette barn kan få biologiske helsøskende.

LFUB

Landsforeningen for Ufrivilligt Barnløse • Skibbroen 6, 2, Postboks 13 • 6200 Aabenraa
Tlf: 3529 4257 • Fax: 7462 7772 • lfub@lfub.dk • www.lfub.dk

Vedrørende retten til at benytte afdøde ægtefælle eller samlevers nedfrosne ubefrugtede æg (oocytter).

“Lovforslaget tilsigter ikke at ændre på reglerne i lov om kunstig befrugtning vedrørende destruktion af æg, hvorefter der i medfør af § 15, stk. 3, skal ske destruktion af ægtefællens eller samleversens opbevarede ubefrugtede æg i tilfælde af kvindens død.” LFUB tilslutter sig denne formulering ud fra den argumentation, lovudkastet fremfører.

Vedrørende retten til at benytte nedfrosne befrugtede æg (embryoner) efter ægtefælle eller samlevers død.

I lovudkastet står: *“I forlængelse heraf foreslås § 15, stk. 2, desuden nyaffattet, således at befrugtede æg ikke destrueres ved den mandlige ægtefælle eller samlevers død.”*

LFUB anbefaler netop, at nedfrosen ubefruftet sæd og nedfrosne befrugtede æg ligestilles, sådan at en kvinde, der har mistet sin ægtefælle eller samlever, med dennes skriftlige samtykke kan vælge at blive gravid med det fælles arvemateriale. LFUB anbefaler endvidere, at det bliver lovligt at anvende frosne embryoner, også i de tilfælde, hvor der er tale om befrugtning med donorsæd, idet afdøde ægtefælle eller samlever på tidspunktet, hvor æggene blev befrugtet, har givet sit samtykke til, at de befrugtes med donorsæd, og at de overskydende befrugtede æg fryses ned til senere brug. Embryoner befrugtet med donorsæd er således i samme grad som embryoner befrugtet med afdøde mands egen sæd parrets fælles ejendom.

Konklusion

LFUB støtter lovændringerne vedrørende retten til at benytte afdøde ægtefælle eller samlevers nedfrosne sæd såvel som fælles nedfrosne embryoner.

28. februar 2012.

På vegne af bestyrelsen i LFUB,

Annika Lion Kristensen,

Formand

LFUB

Landsforeningen for Ufrivilligt Barnløse • Skibbroen 6, 2, Postboks 13 • 6200 Aabenraa
Tlf: 3529 4257 • Fax: 7462 7772 • lfub@lfub.dk • www.lfub.dk

Tina Petersen

Fra: Adam Abdel Khalik [aak@gl.stm.dk]
Sendt: 27. februar 2012 17:34
Til: DEP Sygehuspolitik Kontorpostkasse
Cc: Anna Skat Nielsen; Rigsombudsmanden i Grønland
Emne: SV: Høring: Forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption
Vedhæftede filer: Høringsbrev KB.pdf; LOVFORSLAG HØRING.pdf; Høringsliste kunstig befrugtning.pdf; fesdPacket.xml

Rigsombudsmanden i Grønland bemærker, at alene lovforslagets §§ 2 og 3 ved kongelig anordning helt eller delvis kan sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som følger af de grønlandske forhold. Rigsombudsmanden i Grønland afgiver gerne et høringssvar vedrørende et sådant anordningsudkast, når og hvis et sådant udarbejdes.

Lov nr. 197 af 16. juni 1962 for Grønland om børns retsstilling indeholder ikke særlige regler om faderskab og moderskab ved kunstig befrugtning. Rigsombuddet finder, at det vil være hensigtsmæssigt at optage eksplicitte regler herom i det retsgrundlag, der regulerer behandlingen af faderskabssager.

Adoptionslovens § 8 a er ikke sat i kraft for Grønland, ligesom der i øvrigt kun i meget begrænset omfang er taget højde for registreret partnerskab i de for Grønland gældende regler om faderskab og adoption i forbindelse med registrerede parternes adgang til stedbarnsadoption, medmindre der er tale om et adoptivbarn fra et andet land, jf. § 4, stk. 1, i anordning nr. 375 af 15. maj 2009 om ikrafttræden for Grønland af lov om ændring af lov om registreret partnerskab mv.

Rigsombuddet afgiver gerne høringssvar i forbindelse med eventuelle udkast til anordninger mv., som kan forbedre retstilstanden for registrerede partnere med bopæl i Grønland, som ønsker at adoptere, når og hvis sådanne udkast til anordninger mv. udarbejdes.

Med venlig hilsen

Adam Abdel Khalik
Fuldmægtig

RIGSOMBUDSMANDEN I GRØNLAND

Postboks 1030
3900 Nuuk
Tel: (+299) 32 10 01
Fax: (+299) 32 41 71

Fra: Anna Skat Nielsen [mailto:ani@sum.dk]
Sendt: 31. januar 2012 11:15
Til: 'regioner@regioner.dk'; 'kl@kl.dk'; 'evm@evm.dk'; 'fm@fm.dk'; 'km@km.dk'; 'ism@ism.dk'; 'hak@penst.dk'; 'jm@jm.dk'; 'hovedstaden@statsforvaltning.dk'; 'midtjylland@statsforvaltning.dk'; 'nordjylland@statsforvaltning.dk'; 'sjaelland@statsforvaltning.dk'; 'syddanmark@statsforvaltning.dk'; 'stm@stm.dk'; OIM Økonomi- og Indenrigsministeriet postkasse; 'kobenhavn@domstol.dk'; 'esbjerg@domstol.dk'; 'glostrup@domstol.dk'; 'helsingor@domstol.dk'; 'herning@domstol.dk'; 'hillerod@domstol.dk'; 'hjørring@domstol.dk'; 'holbaek@domstol.dk'; 'holstebro@domstol.dk'; 'horsens@domstol.dk'; 'kolding@domstol.dk'; 'lyngby@domstol.dk'; 'nykobing@domstol.dk'; 'naestved@domstol.dk'; 'odense@domstol.dk'; 'randers@domstol.dk'; 'roskilde@domstol.dk'; 'svendborg@domstol.dk'; 'sonderborg@domstol.dk'; 'viborg@domstol.dk'; 'aalborg@domstol.dk'; 'aarhus@domstol.dk'; 'bornholm@domstol.dk'; 'frederiksberg@domstol.dk'; 'an@adoptionsnaevnet.dk'; 'sekretaer@adoption.dk'; Line Raahauge Hvass; 'dt@datatilsynet.dk'; DNVK Kontorpostkasse Den Centrale Videnskabsetiske Komité; Etisk Råd Kontorpostkasse; 'info@tinganes.fo'; 'govsec@nanoq.gl'; 'center@humanrights.dk'; Lægemedelstyrelsen; 'pf@patientforsikringen.dk'; POB Patientombuddet Institutionspostkasse; 'riomfr@fo.stm.dk'; Rigsombudsmanden i Grønland; 'info@rigsrevisionen.dk';

Anna Skat Nielsen

Fra: Ninna Würtzen [nwsyd@statsforvaltning.dk]
Sendt: 28. februar 2012 10:06
Til: Anna Skat Nielsen
Cc: Bente Koudal Sørensen; Ida Wille; Marianne Samuelsson; Helle Haxgarth SFV; Leif Sondrup SFV; Niels Preisler SFV; Torben Sørensen SFV
Emne: SV: Høring: Forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse har den 31. januar 2012 anmodet om eventuelle bemærkninger til forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption.

På vegne af statsforvaltningsdirektørerne skal det meddeles, at statsforvaltningerne har nedenstående bemærkninger lovforslaget dels vedrørende det indholdsmæssige og dels vedrørende det lovtekniske:

Ad det Indholdsmæssige:

Det er ikke i lovforslaget beskrevet, hvorledes statsforvaltningernes fremtidige behandling af forældreevnesagerne tænkes tilrettelagt efter udvidelsen af kredsen af mulige behandlingsansvarlige.

Navnlig bemærkes, at det er nærliggende at antage, at en udvidelse af kredsen af behandlere vil medføre en – måske betragtelig – stigning i antallet af borgere, der ikke har fast bopæl i Danmark, der søger behandling i Danmark, f. eks. fordi der ikke er en tilsvarende behandlingsmulighed i deres hjemland. Dette perspektiv bør uddybes. Skal sådanne personer have samme adgang til behandling som personer, der er hjemmehørende i Danmark? Skal der indhentes tilladelse fra hjemlandet til behandlingen, eller på anden måde sikres klarhed over de personretlige konsekvenser af, at kvinden befrugtes anonymt eller ikke-anonymt i Danmark? Skal den behandlingsansvarlige have en særlig vejledningspligt?

Det vil også være nødvendigt at forholde sig til, om der skal være samme adgang for udlændinge som for herboende til at få tvivlsspørgsmål om forældreevnen forelagt for statsforvaltningerne. I givet fald må det afklares, hvilket beslutningsgrundlag statsforvaltningen skal tilvejebringe, hvorledes statsforvaltningerne rent praktisk skal skaffe disse oplysninger (helbredsoplysninger, oplysninger om sociale forhold, idømte straffe mv.), og på hvilket retligt grundlag det kan ske. Hvis udenlandske læger og myndigheder ikke vil bidrage med de fornødne oplysninger, bør det fremgå, hvilken konsekvens dette skal have.

Endelig bør det vurderes, hvor mange flere sager statsforvaltningerne må antages at modtage som følge af udvidelsen af behandlerkredsen, og hvilke økonomiske konsekvenser dette vil have. Det bemærkes i den forbindelse, at sager om udlændinge kan blive betydeligt mere omkostningskrævende end sager, der angår herboende.

Der er heller ikke i øvrigt bemærkninger til den fremtidige affattelse af lovens § 6 a, herunder bemærkninger om, hvilke konsekvenser udvidelsen af personkredsen fra læger til sundhedspersoner vil få for de bestemmelser, der skal fastsættes af ministeren i henhold til § 6 a, stk. 4.

Efter den gældende bekendtgørelse § 2, stk. 1, skal den behandlende læge i forbindelse med den sundhedsfaglige udredning og stillingtagen til behandling med kunstig befrugtning overveje, om der er tvivl om forældreevnen.

Det forekommer tvivlsomt, om der vil skulle gælde et krav om sundhedsfaglig udredning efter udvidelsen af personkredsen. Kan en tandplejer foretage en relevant sundhedsfaglig udredning? Hvis der skal gælde et sådant krav, bør det fremgå af selve loven, da bestemmelsen i § 6 a, stk. 4, næppe giver tilstrækkelig hjemmel til, at ministeren fastsætter et krav om sådanne udredninger for andre sundhedspersoner end læger, for hvem kravet vel allerede følger af lægeloven.

Under alle omstændigheder bør der være en pligt for den behandlingsansvarlige sundhedsperson til at vurdere forældreevnen. Også denne pligt bør ved en udvidelse af kredsen af behandlingsansvarlige fastsættes i selve loven.

Ad det lovtekniske:

- Den gældende lov om kunstig befrugtning er senest ændret ved lov nr. 593 af 14. juni 2011. Det er ikke kommet med første afsnit af lovforslagets § 1.

- Ressortministeren er nu Ministeren for Sundhed og Forebyggelse. Det bør rettes i loven (§ 6 a, stk. 4, § 7, stk. 4, § 17, stk.1, m. fl.)

Med venlig hilsen
Ninna Würtzen
Direktør

Fra: famsyd@statsforvaltning.dk

Sendt: 1. februar 2012 08:42

Til: adopsyd@statsforvaltning.dk; Jeanette Petersen

Emne: VS: Høring: Forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption

Fra: Anna Skat Nielsen [<mailto:ani@sum.dk>]

Sendt: 31. januar 2012 15:15

Til: 'regioner@regioner.dk'; 'kl@kl.dk'; 'evm@evm.dk'; 'fm@fm.dk'; 'km@km.dk'; 'ism@ism.dk'; 'hak@penst.dk'; 'jm@jm.dk'; hovedstaden@statsforvaltning.dk; midtjylland@statsforvaltning.dk; nordjylland@statsforvaltning.dk; sjælland@statsforvaltning.dk; syddanmark@statsforvaltning.dk; 'stm@stm.dk'; OIM Økonomi- og Indenrigsministeriet postkasse; 'kobenhavn@domstol.dk'; 'esbjerg@domstol.dk'; 'glostrup@domstol.dk'; 'helsingor@domstol.dk'; 'herning@domstol.dk'; 'hillerod@domstol.dk'; 'hjørring@domstol.dk'; 'holbaek@domstol.dk'; 'holstebro@domstol.dk'; 'horsens@domstol.dk'; 'kolding@domstol.dk'; 'lyngby@domstol.dk'; 'nykobing@domstol.dk'; 'naestved@domstol.dk'; 'odense@domstol.dk'; 'randers@domstol.dk'; 'roskilde@domstol.dk'; 'svendborg@domstol.dk'; 'sonderborg@domstol.dk'; 'viborg@domstol.dk'; 'aalborg@domstol.dk'; 'aarhus@domstol.dk'; 'bornholm@domstol.dk'; 'frederiksberg@domstol.dk'; 'an@adoptionsnaevnet.dk'; 'sekretaer@adoption.dk'; Line Raahauge Hvas; 'dt@datatilsynet.dk'; DNVK Kontorpostkasse Den Centrale Videnskabetiske Komité; Etisk Råd Kontorpostkasse; 'info@tinganes.fo'; 'govsec@nanoq.gl'; 'center@humanrights.dk'; Lægemedelstyrelsen; 'pf@patientforsikringen.dk'; POB Patientombuddet Institutionspostkasse; 'riomfr@fo.stm.dk'; 'riomgr@gl.stm.dk'; 'info@rigsrevisionen.dk'; Sundhedsstyrelsen Institutionspostkasse; 'samfund@advokatsamfundet.dk'; 'kontakt@cfh.ku.dk'; 'mail@danskadvokater.dk'; 'mail@danskefamilieadvokater.dk'; 'apotekerforeningen@apotekerforeningen.dk'; 'hoeringssager@danskerhverv.dk'; 'di@di.dk'; 'Post@dommerforening.dk'; 'hoeringer@dommerfm.dk'; 'post@domstolsstyrelsen.dk'; 'djoef@djoef.dk'; 'ams@ams.dk'; 'info@muskelsvindfonden.dk'; 'infoost@rcfm.dk'; 'info@bedrepsykiatri.dk'; 'brd@brd.dk'; 'bf@boernesagen.dk'; 'bv@bornsvilkar.dk'; 'csh@csh.dk'; 'dhf@dhf-net.dk';

Tina Petersen

Fra: Birgitte Revsbeck Hansen [Birgitte.Revsbeck.Hansen@slb.regionsyddanmark.dk]
Sendt: 22. februar 2012 11:22
Til: DEP Sygehuspolitik Kontorpostkasse
Cc: Anna Skat Nielsen
Emne: Hørings svar - kunstig befrugtning
Vedhæftede filer: Høringsbrev KB.pdf; LOVFORSLAG HØRING.pdf; Høringsliste kunstig befrugtning.pdf

Til rette vedkommende.

På vegne af sygeplejefaglig direktør og formand for Sygeplejefagligt Råd, Region Syddanmark, Helle Adolfsen, skal det meddeles, at Sygeplejefagligt Råd er enige i det fremsendte fra Dansk Fertilitetsselskab og i deres tilkendegivelser og konklusion hvor det sammenfattende støtter Dansk Fertilitetsselskab de foreslåede ændringer af "Lov om assisteret reproduktion", som vi betragter som yderst relevante og vil gøre loven nutidig med patienten i centrum.

Venlig hilsen

Birgitte Revsbeck Hansen
Sekretær
Direktionssekretariatet

birgitte.revsbeck.hansen@slb.regionsyddanmark.dk
Direkte tlf. 7636 2010 Mobil -

Sygehus Lillebælt

Skovvangen 2-8, 6000 Kolding, Tlf. 7636 2000
Kabbeltoft 25, 7100 Vejle, Tlf. 7940 5000
www.sygehuslillebaelt.dk

Region Syddanmark

Tina Petersen

Fra: Liselotte Lundsryd [LLU@aeldreforum.dk]
Sendt: 7. februar 2012 10:18
Til: DEP Sygehuspolitik Kontorpostkasse
Cc: Anna Skat Nielsen
Emne: SV: Høring: Forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption

Svar på høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption

Tak for det tilsendte udkast til forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning mm., udsendt den 31. januar 2012.

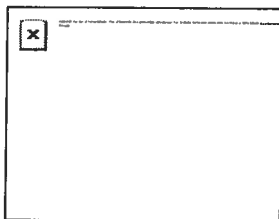
ÆldreForum betragter materialet som værende fremsendt til rådets orientering. Som tidligere nævnt afgiver ÆldreForum som udgangspunkt ikke høringssvar, da rådet er sammensat med bl.a. embedsmænd fra flere ministerier og interesseorganisationer.

Men rådet modtager fortsat meget gerne udkast til vejledninger og lovforslag, der vedrører ældre, da disse informationer er et vigtigt element i den sum af viden og erfaringer, som rådet baserer sit arbejde på.

Venlig hilsen

Liselotte Lundsryd
Fuldmægtig
ÆldreForum
Direkte: +45 72 42 39 94
E-mail: LLU@aeldreforum.dk

ÆldreForum
Edisonsvej 18, 1. sal
5000 Odense C
Telefon: +45 72 42 39 90
www.aeldreforum.dk

Fra: Anna Skat Nielsen [mailto:ani@sum.dk]

Sendt: 31. januar 2012 15:15

Til: 'regioner@regioner.dk'; 'kl@kl.dk'; 'evm@evm.dk'; 'fm@fm.dk'; 'km@km.dk'; 'ism@ism.dk'; 'hak@penst.dk'; 'jm@jm.dk'; 'hovedstaden@statsforvaltning.dk'; 'midtjylland@statsforvaltning.dk'; 'nordjylland@statsforvaltning.dk'; 'sjaelland@statsforvaltning.dk'; 'syddanmark@statsforvaltning.dk'; 'stm@stm.dk'; OIM Økonomi- og Indenrigsministeriet postkasse; 'kobenhavn@domstol.dk'; 'esbjerg@domstol.dk'; 'glostrup@domstol.dk'; 'helsingor@domstol.dk'; 'herning@domstol.dk'; 'hillerod@domstol.dk'; 'hjørring@domstol.dk'; 'holbaek@domstol.dk'; 'holstebro@domstol.dk'; 'horsens@domstol.dk'; 'kolding@domstol.dk'; 'lyngby@domstol.dk'; 'nykobing@domstol.dk'; 'naestved@domstol.dk'; 'odense@domstol.dk'; 'randers@domstol.dk'; 'roskilde@domstol.dk'; 'svendborg@domstol.dk'; 'sonderborg@domstol.dk'; 'viborg@domstol.dk'; 'aalborg@domstol.dk'; 'aarhus@domstol.dk'; 'bornholm@domstol.dk'; 'frederiksberg@domstol.dk'; 'an@adoptionsnaevnet.dk'; 'sekretaer@adoption.dk'; Line Raahauge Hvass; 'dt@datatilsynet.dk'; DNVK Kontorpostkasse Den Centrale Videnskabsetiske Komité; Etisk Råd Kontorpostkasse; 'info@tinganes.fo'; 'govsec@nanoq.gl'; 'center@humanrights.dk'; Lægemedelstyrelsen; 'pf@patientforsikringen.dk'; POB Patientombuddet Institutionspostkasse; 'riomfr@fo.stm.dk'; 'riomgr@gl.stm.dk'; 'info@rigsrevisionen.dk'; Sundhedsstyrelsen

Ældremobiliseringens sekretariat Suomisvej 3, 1927 Frederiksberg C
Tlf. 35 35 26 99 - Fax: 35 35 26 44
www.aeldremobiliseringen.dk

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K
spok@sum.dk
ani@sum.dk

28.02.2012

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m. v., børneloven og lov om adoption.

Ældremobiliseringen har ved mail af 31. januar 2012 modtaget ovennævnte lovudkast til høring med anmodning om bemærkninger senest den 28. februar.

Ældremobiliseringen meddeler i den anledning, at man ikke har nogen bemærkninger til lovforslaget.

Med venlig hilsen

Gitte E. Olsen
Sekretariatschef

Økonomi- og Indenrigsministeriet

Slotsholmsgade 10-12
DK-1216 København K

T +45 7228 2400
F +45 7228 2401
M im@im.dk
W oim.dk

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse
Holbergsgade 6
1057 København K
sum@sum.dk

Dato: 27. februar 2012
Enhed: Kommunaljura
Sagsbeh.: DEPJTH
Sags nr.: 1201579
Dok nr.: 838483

Svar på høring vedrørende forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., børneloven og lov om adoption

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse har ved e-mail af 31. januar 2012 anmodet Økonomi- og Indenrigsministeriet om eventuelle bemærkninger til den omhandlede høring.

Det meddeles herved, at Økonomi- og Indenrigsministeriet ikke har bemærkninger til høringen.

Med venlig hilsen

Jon Toivo Hansen